

ΜΗΝΙΑΙΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΙΕΡΕΙΣ

ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ

ΕΤΟΣ ΝΑ' • ΤΕΥΧΟΣ 11 • ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ 2001

ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΚΥΨΕΛΕΣ, ΦΥΤΩΡΙΑ ΚΑΙ ΑΝΘΟΚΗΠΙΑ ΔΙΑΚΟΝΙΚΗΣ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗΣ ΑΓΑΠΗΣ

Ευάγγελου Δ. Θεοδώρου

σελ. 3-5

Η ΠΡΟΣΑΡΜΟΓΗ ΣΤΗΝ ΟΡΘΟΔΟΞΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ Η ΑΝΑΓΚΑΙΟΤΗΤΑ ΤΗΣ ΠΡΟΣΑΡΜΟΓΗΣ

Πανερ. Μητροπολίτου Ἀχελώου κ. Εὐθυμίου

σελ. 6-8

Η ΕΙΚΟΝΑ ΤΗΣ ΠΑΝΑΓΙΑΣ ΣΥΝΗΓΟΡΟΥ ΣΤΗΝ ΠΡΕΣΒΥΤΕΡΑ ΡΩΜΗ

Ἀρχιμανδρίτου Ἰγνατίου Δ. Σωτηριάδη

σελ. 9-10

ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΟ ΘΕΑΤΡΟ ΚΑΙ ΓΑΜΟΣ

Ἀριάδνης Σαραντουλάκου

σελ. 11-13

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΣΕ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΕΣ, ΚΑΝΟΝΙΚΕΣ ΚΑΙ ΑΛΛΕΣ ΑΠΟΡΙΕΣ

Ἰωάννου Φουντούλη, Καθηγητοῦ Πανεπιστημίου

σελ. 14-15

ΠΡΟΣΚΛΗΣΗ Ι.Σ.Κ.Ε.

σελ. 15

ΣΚΕΨΕΙΣ ΕΠΙ ΤΟΥ ΩΡΑΡΙΟΥ ΤΩΝ ΑΚΟΛΟΥΘΩΝ

Πρεσβυτέρου Βασιλείου Θεομυῶ

σελ. 16-18

ΑΙΜΟΔΟΣΙΑ: ΣΤΑΥΡΟΦΟΡΙΑ ΑΓΑΠΗΣ

σελ. 19-21

ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ ΣΤΟΝ «ΕΦΗΜΕΡΙΟ»... Η ΕΝΟΡΙΑ ΤΩΝ ΑΓΙΩΝ ΤΙΜΟΘΕΟΥ ΚΑΙ ΜΑΥΡΑΣ ΣΤΗΝ ΗΛΙΟΥΠΟΛΗ

Μανώλη Μελινοῦ

σελ. 22-23

Η ΕΞΑΦΑΝΙΣΗ ΤΗΣ ΚΙΒΩΤΟΥ ΤΗΣ ΔΙΑΘΗΚΗΣ

Χρήστου Καραγιάννη

σελ. 24-26

Ο ΛΟΓΟΣ ΤΟΥ ΘΕΟΥ

Ἀρχιμανδρίτου Χρυσόστομου Τριανταφύλλου

σελ. 27

ΕΠΙΚΑΙΡΑ

Μανώλη Μελινοῦ

σελ. 28-29

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΑ ΣΤΙΓΜΙΟΤΥΠΑ

σελ. 30-31

ΕΞΟΦΥΛΛΟ

Ἄγγελος - Δέηση

ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ

Μηνιαίο περιοδικό για τους ιερείς

Ἰωάννου Γενναδίου 14, 115 21 ΑΘΗΝΑ

Τηλ.: 72.18.308, Fax: 72.18.336

Διεύθυνση Διαδικτύου τῆς Ἐκκλησίας

<http://www.ecclesia.gr>

Ἡλεκτρονική διεύθυνση:

e-mail: iera-synodos@ecclesia.gr

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΠΡΟΝΟΙΑ

τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος
κ.κ. ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ

ὑπὸ τοῦ Κλάδου Ἐκδόσεων
τῆς Ἐπικοινωνιακῆς καὶ Μορφωτικῆς
ὑπηρεσίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΤΟΥ ΚΛΑΔΟΥ

Ἀρχιμ. Ἀγαθάγγελος Χαραμαντίδης

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΣΥΝΤΑΞΕΩΣ

Εὐάγγελος Δ. Θεοδώρου

Ὁμότ. Καθηγητῆς Παν/μίου Ἀθηνῶν

Τακτικό μέλος τῆς Εὐρωπαϊκῆς Ἀκαδημίας
τῶν Ἐπιστημῶν καὶ τῶν Τεχνῶν

ΑΡΧΙΣΥΝΤΑΚΤΗΣ

Εὐάγγελος Π. Λέκκος

ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ

Ἀριστομένης Ματσάγγας, Διδάκτωρ Παν/μίου

ΤΕΧΝΙΚΗ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ

Χρήστος Καραγιάννης, Μ.Τ.θ.

ΣΤΟΙΧΕΙΟΘΕΣΙΑ - ΣΕΛΙΔΟΠΟΙΗΣΗ - ΔΙΑΧΩΡΙΣΜΟΙ

ΕΚΤΥΠΩΣΗ - ΒΙΒΛΙΟΔΕΣΙΑ

ΓΙΩΡΓΟΣ ΠΑΠΑΝΙΚΟΛΑΟΥ ΑΒΕΕ

Ἀσκληπιοῦ 80, 114 71 Ἀθήνα

Τηλ. 36.24.728, 36.01.605 - Fax: 36.01.679

web site: www.papanikolaou.gr

Κυψέλες, φυτώρια καὶ ἀνθοκήπια διακονικῆς χριστιανικῆς ἀγάπης

Τοῦ Εὐαγγελίου Δ. Θεοδώρου

Ένας ἀπὸ τοὺς τομεῖς τῆς πολιτιστικῆς δραστηριότητος τῆς Ἐκκλησίας εἶναι ἡ πραγμάτωση τῶν κοινωνικῶν ἀξιῶν μὲ τὴν ἐμπρακτὴ βίωση τῆς χριστιανικῆς ἀγάπης καὶ ἀλληλεγγύης. Μέσα στὰ πλαίσια αὐτῆς πρέπει ἀναμφιδόλως νὰ ὀργανωθῆ καὶ ἀναπτυχθῆ καὶ ἡ μέριμνα γιὰ τοὺς ἐνδεεῖς καὶ πάσχοντες ἁλλοεθνεῖς καὶ ἁλλοθρήσκους πρόσφυγες καὶ μετανάστες, ὅπως τονίσαμε στὸ προηγούμενο ἄρθρο μας. Καὶ ἐπειδὴ οἱ περισσότεροι ἀπὸ τοὺς ξένους αὐτοὺς εἶναι μουσουλμάνοι, πρέπει ἡ προνοιακὴ αὐτῆ φροντίς νὰ ἀκτινοβολήσῃ κατ' ἐξοχὴν σήμερα πρὸς ἀποδυναμωσιν τοῦ ἰσχυρισμοῦ, κατὰ τὸν ὅποιον ὁ νέος ἰδιότυπος πόλεμος, πὺν ἄρχισε στὴν Ἀμερικὴ καὶ κλιμακώνεται στὸ Ἀφγανιστάν, ἀνάγεται δῆθεν σὲ σύγκρουσι θρησκείων καὶ πολιτισμῶν.

Ἄλλὰ τὸ αἶτημα περὶ ἀναπτύξεως τοῦ νέου αὐτοῦ τομέως τῆς χριστιανικῆς ἀλληλεγγύης πρέπει νὰ μὴν εἶναι ἀπλῶς μεμονωμένη «σοῦμανιστικὴ» ἐκδήλωσις κοσμικῆς φιλανθρωπίας, ἀλλὰ, ὅπως καὶ κάθε ἄλλη πτυχὴ τοῦ φιλανθρωπικοῦ ἔργου τῆς Ἐκκλησίας, νὰ ἐντάσσεται πνευματικῶς καὶ ἁρμονικῶς στὴν πνευματικὴ ὀργανικὴ ὁλότητα τοῦ –σεβομένου τὰ ἀνθρώπινα δικαιώματα– φιλανθρωπικοῦ ἔργου τῆς Ἐκκλησίας, τὸ ὁποῖο πρέπει νὰ εἶναι συστηματικὸ καὶ ἀκτινοδόλο.

Στὸ παρὸν ἄρθρον, χωρὶς νὰ κομίζωμε «γλαῦν» ἐς Ἀθήνας», ὑπενθυμίζομεν ἀπλῶς ὅτι ἡ γνωστὴ σὲ ὅλους τοὺς Χριστιανοὺς καὶ αὐτονόητη γι' αὐτοὺς «καινὴ» ἐντολὴ τῆς ἀγάπης δὲν πρέπει νὰ λημονῆται ἢ παραθεωρῆται, οὔτε νὰ ἐφαρμόζεται μὲ ἀποσπασματικὰ καὶ κλασματικὰ ἐνέργειες ἀκρωτηριασμένη, συρρικνωμένη καὶ ἐλαχιστοποιημένη, ἀλλὰ δεόν –κατὰ τὴ διατύπωσι τοῦ Kierkegaard– νὰ ἔχῃ ὁλόκληρη τὴ «φρεσκάδα» (Frische) καὶ «δύναμι» (Kraft), μὲ τὴν

ὁποία ἐφαρμοζόταν στοὺς ἀποστολικοὺς χρόνους. Ἡ «φρεσκάδα» καὶ ἡ «δύναμις» αὐτὴ πρέπει κατ' ἐξοχὴν νὰ γίνωνται αἰσθητὰς σὲ κάθε ὀρθόδοξη ἐπισκοπὴ καὶ σὲ κάθε ὀρθόδοξη ἐνορία, μέσα στὶς ὁποῖες ἢ ὀργάνωσις τῶν ἔργων τῆς χριστιανικῆς ἀγάπης δεόν νὰ διακρίνεται ὄχι μόνον γιὰ τὴν ποσοτικὴ καὶ πολυπτυχὴ ἐπέκτασι τῶν μορφῶν τῆς, ἀλλὰ καὶ γιὰ τὴν συνεχῆ ποιοτικὴ ἀναβάθμισί τῆς.

Ἡ αὐτοκριτικὴ, στὴν ὁποία ἰδιαίτερος μᾶς καλοῦν οἱ σημερινὲς δυσσίωνες καὶ ἀνησυχητικὲς διεθνεῖς προοπτικὲς, ἐπιβάλλει νὰ διερωτώμεθα μήπως οἱ ἐκδηλώσεις τῆς χριστιανικῆς ἀλληλεγγύης μας περιορίζονται νὰ εἶναι «κομμένες καὶ ραμμένες στὰ μέτρα μας», χωρὶς ν' ἀνταποκρίνονται στὸ πλάτος καὶ βάθος τῆς δεοντολογίας τῆς «καινῆς» ἐντολῆς τοῦ Κυρίου. Εἶναι καιρὸς νὰ προσπαθῆσωμε νὰ ὑπερακοντίσωμε τὴν αὐτάρκεια τῆς «εἰσεσθείας» μας καὶ νὰ ἀνταποκριθοῦμε στὸ πραγματικὸ κοινωνικὸ χρέος μας. Εἶναι καιρὸς νὰ συνειδητοποιηθῆ ὅτι ἐφ' ὅσον σὲ πολλὰς ἐνορίες ἀρκετοὶ ὑποσιτίζονται ἢ πεθαίνουν ἀπὸ πείνα, διότι δὲν ἔχουν λίγα ὄσπρια καὶ λίγο λάδι ἢ καὶ αὐτὸ τὸ ψωμί· ἐφ' ὅσον πολλοὶ ὀδηγοῦνται σὲ πρόωρο θάνατο, διότι κοιμοῦνται σὲ δρόμους ἢ πάρκα καὶ δὲν μποροῦν νὰ ἐξασφαλίσουν ἕνα φάρμακο ἢ ἕνα κρεβάτι τρίτης θέσεως σ' ἕνα νοσοκομεῖο· ἐφ' ὅσον ὑπάρχουν τριγύρω μας πολλὰς παραστρατημένες θυγατέρες καὶ πολλοὶ ἄσωτοι υἱοί, διότι δὲν παρουσιάζεται ἕνα στοργικὸ ἀδελφικὸ χεῖρ νὰ τοὺς συγκρατήσῃ ἐφ' ὅσον συμβαίνουν ὅλα αὐτὰ καὶ ἐμεῖς οἱ λεγόμενοι «Ὄρθόδοξοι Χριστιανοὶ» κοιμώμαστε ἡσυχὰ καὶ προσερχόμεθα συχνὰ στὴ Θεία Κοινωνία ἀδιαφορώντας γιὰ τὴν ἀπαράδεκτη αὐτὴ κατάστασι, αὐτὸ σημαίνει πὼς ἔχομε πέτρινη καρδιά, πὺν δὲν ἔχει οὐσιαστικὴ σχέση μὲ τὴν ἐν Χριστῶ καινὴ κτίσι. Γιὰ

μᾶς δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἀληθεύουν οἱ λόγοι, ποὺ εἶπεν ὁ Θεὸς μὲ τὸ στόμα τοῦ προφήτου Ἰεζεκιήλ: «Θὰ σᾶς δώσω καινούρια καρδιὰ καὶ θὰ βάλω μέσα σας νέο πνεῦμα· θὰ ἀποσπάσω ἀπὸ τὴ σάρκα σας τὴν πέτρινη καρδιὰ καὶ θὰ σᾶς δώσω σάρκινη καρδιὰ» (Ἰεζ. λσ', 26). Μόνον μὲ μιὰ τέτοια σάρκινη εὐαίσθητη καρδιὰ μπορούμε νὰ συμπονοῦμε τὸν Χριστὸ στὸ πρόσωπο τῶν πασχόντων ἀδελφῶν του (πρὸβλ. Ματθ. κε', 31-46).

Ἡ ἐνεργὸς ὁλόψυχη συμμετοχὴ στὸ ἔργο τῶν ἐπισκοπικῶν καὶ ἐνοριακῶν φυτωρίων τῆς χριστιανικῆς ἀγάπης ὑποδοθηθεὶ τὴν ἐξουδετέρωσι ὁποιουδήποτε κινδύνου κρίσεως ἢ ἀπωλείας τῆς χριστιανικῆς αὐτοσυνειδησίας καὶ ταυτότητος. Ἡ αὐτοσυνειδησία καὶ ἡ ταυτότης αὐτὴ θεμελιώνεται πάνω στὸ γεγονός ὅτι οἱ Χριστιανοὶ βλέπουν πάντοτε τὸν Χριστὸ ἀοράτως παρόντα ὄχι μόνον στὴν λατρευτικὴ σύναξι καὶ ἰδίως στὰ ἀγιαζόμενα δῶρα τῆς Θείας Εὐχαριστίας, ἀλλὰ καὶ στὸ πρόσωπο ὁποιουδήποτε πάσχοντος. Γι' αὐτὸ ἡ ἀξιεπαίνως ἐπιδιωκομένη εὐχαριστιακὴ καὶ λοιπὴ λειτουργικὴ ἀναγέννησις τῶν ἐνοριῶν μας θὰ ἔχη ἀξιοπιστίαν καὶ οὐσιαστικὴν καρποφορίαν μόνον, ὅταν ἀλληλοπεριχωρῆται μὲ τὴν διακονικὴ τῆς ἀφύπνισι καὶ ἀναζωπύρῃσι.

Ἡ ἀπαγγελία τοῦ «Συμβόλου τῆς πίστεως», ποὺ συνδέεται μὲ τὴν τέλεσι τοῦ Μυστηρίου τῆς Θείας Εὐχαριστίας, ἔχει ὡς προϋπόθεσιν τὸ «ἀγαπήσωμεν ἀλλήλους». Ἐπομένως, τὰ ἔργα τῆς ἀγάπης δὲν εἶναι περιθωριοποιημένο ἐπιφανόμενο καὶ παράρημα τῆς γνησίας χριστιανικῆς ζωῆς, ἀλλ' ἔκφρασις

τῆς πεμπτουσίας τοῦ γνησίου ἐκκλησιαστικοῦ φρονήματος, τοῦ ὁποίου ἐντελέχεια καὶ δραστικὸ κίνητρο καὶ ἐλατήριο εἶναι ἡ ἀγάπη. Αὐτὴ ὡς «βασιλὴς τῶν ἀρετῶν» ἔχει τὸ π ρ ω -

τεῖον ἀνάμεσα στὶς ἀρετὲς καὶ εἶναι ὁ πρῶτος κρίκος, ποὺ εἶναι ἀλληλένδετος μὲ τοὺς ἄλλους κρίκους τῆς ἀλυσίδας τῶν καρπῶν τοῦ ἁγίου Πνεύματος: «Ὁ καρπὸς τοῦ Πνεύματος ἐστὶν ἀγάπη, χαρὰ, εἰρήνη, μακροθυμία, χρηστότης, ἀγαθωσύνη, πίστις, πραότης, ἐγκράτεια» (Γαλ. ε', 22). Ὁ στίχος αὐτὸς εἶναι μοναδικὸς στὴν παγκόσμια λυτρωτικὴ καὶ σωτηριολογικὴ φιλολογία. Στὴν ὁλόχρυση αὐτὴ ἀλυσίδα τῶν χαριῶν καὶ δωρεῶν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, στὴν ὁποία πρώτη μνημονεύεται ἡ ἀγάπη, περιλαμβάνεται ἡ πλήρωσις ὄλων τῶν νοσταλγιῶν, ἰδανικῶν αἰτημάτων καὶ ἀξιολογικῶν ἐφέσεων τῆς ἀνθρωπίνης υπάρξεως.

Ὁ ἀπαράμιλλος γνωστὸς ὕμνος τοῦ Ἁπ. Παύλου γιὰ τὴν ἀγάπη (Α' Κορ. ιγ'), —κατὰ τὸν ὁποῖο τῆς πίστεως καὶ τῆς ἐλπίδος εἶναι «μειζων... ἡ ἀγάπη» (στ. 13) —, ἔδωσεν ἀφορμὴν σὲ πολλοὺς νὰ συνθέσουν καὶ αὐτοὶ ἔστω ὑποδεεστέρους ὕμνους. Χαρακτηριστικὸ εἶναι τὸ παράδειγμα τοῦ Kierkegaard, ποὺ τονίζει: «Ὁ ἄνθρωπος τόσο στὴ γῆ ὅσο καὶ στὸν οὐρανὸ δὲν δύναται νὰ βιώσῃ κάτι πῶς λαμπρὸ καὶ πῶς ὑπέροχο ἀπὸ τὴν ἀγάπη. Μέσα σ' αὐτὴν συγχωνεύονται ὑψίστη αὐθεντία καὶ ὑψίστη ἐλευθερία, πλήρης ὑπερνίκησις τῆς ἀγωνίας καὶ ἀντικατάστασις αὐτῆς ἀπὸ τὴν χαρὰ τῆς ἐνότητος. Ἡ ἀπαίτησις τοῦ Θεοῦ νὰ ἔχωμε ἀγάπην εἶναι δωρεά, εἶναι ἐπιδαιφίλευσις τῆς ἀγάπης Του πρὸς ἐμᾶς» (Kierkegaard, *Der Begriff der Angst*, Ausgabe Richter, Hambrug 1960, σ. 493).

Εἶναι ἐξεζητημένος καὶ ἐσφαλμένος ὁ ἰσχυρισμὸς ὅτι μὲ τὴν ὀργάνωσι τῶν ἔργων τῆς χριστιανικῆς ἀγάπης ἐκφυλίζεται ὁ ἀναγωγικὸς καὶ μυστικὸς χαρακτήρ τῆς Ὁρθοδοξίας σὲ «κοσμικὸν ἀκτιβισμόν». Ἡ πίστις πρέπει νὰ εἶναι «δι' ἀγάπης ἐνεργουμένη» (Ρωμ. ε', 6). Εἴμεθα «ἐν σώμα ἐν Χριστῶ, ὁ δὲ καθεὶς ἀλλήλων μέλη» (Ρωμ. ιβ', 5). Πρέπει νὰ ἔχωμε «σπλάγχνα οἰκτιρμοῦ» (Κολ. γ', 12), νὰ ἐλεῶμεν «ἐν ἰλαρότητι» (Ρωμ. ιβ', 8), νὰ κλαῖμε «μετὰ κλαιόντων» (Ρωμ. ιβ', 15) καὶ νὰ «ἐργαζώμεθα τὸ ἀγαθόν», ὄχι μόνον ἰδιαιτέρως «πρὸς τοὺς οἰκείους τῆς πίστεως», ἀλλὰ καὶ «πρὸς πάντας» (Γαλ. σ', 10), ἀνεξαρτήτως θρησκευτικῶν, ὁμολογιακῶν, ἰδεολογικῶν, φυλετικῶν, ἐθνικῶν, βιολογικῶν, ἱστορικῶν, κοινωνικῶν καὶ πολιτισμικῶν διακρίσεων. Τὰ ἔργα τῆς ἀγάπης πρέπει νὰ ἐκτεί-

νωνται καὶ πρὸς τοὺς ἐχθρούς: «Ἐὰν πεινᾷ ὁ ἐχθρὸς σου, ψώμιζε αὐτόν, ἐὰν διψᾷ, πότιζε αὐτόν» (Ρωμ. ιβ', 20). Πάντοτε πρέπει νὰ ἐπαναλαμβάνω- με μὲ τὸν Ἄπ. Παῦλο: «Εἶτε πάσχει ἐν μέλος, συμπάσχει πάντα τὰ μέλη, εἶτε δοξάζεται ἐν μέλος, συχαίρει πάντα τὰ μέλη» (Α' Κορ. ιβ', 26). «Τίς ἀσθενεῖ καὶ οὐκ ἀσθενᾷ;» (Β' Κορ. ια', 29).

Γενικῶς, οἱ πιστοὶ πρέπει νὰ ἔχουν ἐσωτερικὴ πλη- ροφορία ὅτι εἶναι ζωντανὰ μέλη τοῦ μυστικοῦ σώμα- τος τοῦ Χριστοῦ, μέσα στὸ ὅποιο, χωρὶς νὰ χάνουν τὴν ἀτομικότητά τους, ἀποτελοῦν κύτταρα. Ἔτσι ἐναρμονίζονται ὁ ἀτομισμὸς καὶ ὁ κοινωνισμὸς.

*

Ἐπιφυλασσόμενοι νὰ ἐξετάσωμε προσεχῶς πρα- κτικώτερα ζητήματα συναρτώμενα πρὸς τὴν διακο- νικὴν ἀποστολὴ τῶν ἐνοριῶν, περιοριζόμεθα ἀφ' ἑνὸς νὰ ἐπισημάνωμεν, ὅτι κατ' ἐξοχίην οἱ πρεσβύ- τεροι καὶ οἱ διάκονοι πρέπει νὰ νοιώθουν στρατευ- μένοι στὰ πολυειδῆ ἔργα τῆς χριστιανικῆς ἀγάπης καὶ ἀφ' ἑτέρου νὰ ἐκφράσωμε τὴ χαρὰ μας, διότι πολλοὶ ἐξ αὐτῶν στὰ πλαίσια τοῦ δυνατοῦ καὶ τῶν προσωπικῶν τους χαρισμάτων καὶ ἰκανοτήτων – εἶτε αὐτοτελῶς, εἶτε ὑπὸ τὴν αἰγίδα τῶν ἀξιωματῶν Ἱερασιῶν Χριστιανικῆς Ἀλληλεγγύης τῆς Ἱ. Ἀρχιε- πισκοπῆς καὶ τῶν Ἱ. Μητροπόλεων – προσπαθοῦν νὰ ἀκολουθοῦν στὰ ἴχνη λ.χ. Ἰωάννου τοῦ Χρυσο- στόμου, ὁ ὁποῖος ὡς πρεσβύτερος μὲν ἔτρεφε καθη- μερινὰ στὴν Ἀντιόχεια τρεῖς χιλιάδες ἐνδεῶν, ὡς Ἀρχιεπίσκοπος δὲ Κωνσταντινουπόλεως συντηροῦσε κάθε μέρα ἑπτὰ χιλιάδες πτωχῶν. Γιὰ τὴν πολύ- πτυχη διακονικὴ ἀγάπη τοῦ ἱ. πατρὸς εὐγλωττῆ εἶναι ἡ μαρτυρία τοῦ Θεοδοωρήτου, ὁ ὁποῖος ἐπι- σημαίνει: «Ἄλλος αὐτὸν ἔλκει βοηθὸν ἀρπαζόμενος, ἄλλος καλεῖ δικαζόμενος σύνδικον· ἄλλος πεινῶν ὑπὲρ τροφῆς ἱκετεύει, γυμνὸς ὑπὲρ ἐνδύματος· ἄλ- λος αὐτὸν ἀποδίδει· πεινθῶν εἰς παράκλησιν δεῖται (=ἔχει ἀνάγκην)· δεσμῶν ἕτερος ἀπολυθῆναι βοᾷ· ἔλκει τις αὐτὸν ἄλλος πρὸς νόσων ἐπίσκεψιν· ξένος αἰτεῖ καταφύγιον· ἕτερος παραστάς χρέος ὀδύρεται· ἄλλος ἐπόπτην καὶ διαλλάκτην τῶν κατ' οἶκον μεταλέμπεται (=στέλνει καὶ προσκαλεῖ) στάσεων. Οὐδὲ δοῦλος πρὸς ἄλλον καταφεύγει, δεσπότης πικρὰν ὀλοφυρόμενος ἀγανάκτησιν· χήρα βοᾷ τὸ ἐλέησον, ἄλλη τὴν ὀρφανίαν ὀδύρεται· μυρία τῶ

πατρὶ καθ' ἐκάστην πρὸς ἐκάστους ὑπὲρ ἐκάστου τροπαί. Ἀρπάζεται τις καὶ συνήγορος ὁ πατήρ· λιμὸς ἐνοχλεῖ καὶ τροφεὺς ἐκ συνηγόρου γίνεται· νοσεῖ τις καὶ εἰς ἰατρὸν ὁ τροφεὺς μεταβάλλεται· πένθει τις περιπέπτωκε καὶ ὁ νοσοκόμος εὐρίσκεται παραμύθιον ξένων ἐπέστη φροντίς καὶ ξενοδόχος ὁ πάντα γεγονῶς ἀναδείκνυται». (Δ. Μπαλάνου, Πατρολογία, Ἀθήναι 1930, σ. 348, ὑποσημ. 4).

Τὰ ἐπισκοπικὰ καὶ ἐνοριακὰ κέντρα ἐκκλησια- στικῆς διακονίας μὲ τὴν ὁργάνωσι τῆς συλλογικῆς ἐργασίας ἐπιστρατευομένων καὶ αὐτοστρατευομένων καταλλήλων καὶ ἐκλεκτῶν στελεχῶν, ἀμφοτέρων τῶν φύλων, πρέπει –ἐὰν δὲν εἶναι– νὰ γίνουιν κυψέλες, φυτώρια καὶ ἀνθοκήπια χριστιανικῆς ἀγάπης. Ὅπως ἡ ἀπαλὴ βροχὴ μὲ ἀναρίθμητες ἀφανεῖς σταγόνες πέφτει ἐξ οὐρανοῦ καὶ διαποτίζει τὴ γῆ καὶ σὲ ἀνα- ρίθμητα φυτὰ χαρίζει δροσιά, δύναμι, ζωτικότητα, λουλούδια καὶ καρπούς, ἔτσι καὶ τὰ στελέχη αὐτὰ καὶ –εἰ δυνατόν– κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον ὅλοι οἱ ἐνορι- τες μὲ τὴν –γεμάτη ἀπὸ αὐτοθυσία καὶ αὐταπάρνησι– ἀθόρυβη ἐκδήλωσι τοῦ πνεύματος τῆς χριστιανικῆς ἀλληλεγγύης πρέπει νὰ ἐμποτίζουν τοὺς συνοριοῖτες καὶ συνανθρώπους των μὲ τίς σταγόνες τῆς θείας παρηγοριᾶς καὶ δυνάμεως, νὰ ἐνσταλάξουν στὶς καρ- διές τῶν πονεμένων καὶ θλιμμένων τὸ βάλαμον τῆς θείας ἀγάπης καὶ τοῦ ἐλέους, νὰ ἀπαμβλύνουν τὴν ὀξύτητα τοῦ ἀνθρωπίνου πόνου καὶ τῆς δυστυχίας, νὰ βοηθοῦν τοὺς ἐνδεεῖς πρὸς αὐτοβοήθειαν, νὰ θερα- पेῦν πιεστικὰς ὑλικὰς καὶ πνευματικὰς ἀνάγκες καὶ νὰ γίνωνται σκαπανεῖς τοῦ ἔργου τῆς ἐξυγιάνσεως, ἀνακαινίσεως καὶ ἀναβαθμίσεως τῆς κοινω- νίας ὑπὸ τὴν στοργικὴ Πρόνοια τῆς Μητέρας Ἐκκλησίας, ἡ ὁποία εἶναι καὶ πρέπει νὰ πα- ραμείνη ἀρωγὸς καὶ ἐμφυχώτρια τοῦ «Κοινωνι- κοῦ Κρά- τος».

Ἡ προσαρμογή στὴν Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία Ἡ ἀναγκαιότητα τῆς προσαρμογῆς

Τοῦ Πανιερ. Μητροπολίτου Ἀχελώου κ. Εὐθυμίου

γ

Ὅπως ἐγινε φανερό ἀπὸ τὸ προηγούμενο ἄρθρο, ὁποιαδήποτε προσαρμογή ἢ μὴ προσαρμογή τῆς Ἐκκλησίας πρὸς τὸ κοινωνικοπολιτιστικὸ της περιβάλλον διέπεται ἀπὸ ὀρισμένες ἀρχές, πού καθιέρωσαν ὁ Χριστός, οἱ ἅγιοι Ἀπόστολοι καὶ ἡ μακροαίωνη Παράδοση τῆς Ἐκκλησίας μας.

Πρὶν, ἐπομένως, γίνει λόγος γιὰ τὴν προσαρμογή ἢ μὴ τῆς Ἐκκλησίας στὴ σύγχρονη ἐποχή, πρέπει νὰ δοῦμε τὶς βασικὲς θεολογικὲς ἀρχές πού πρέπει νὰ διέπουν τὴν λειτουργικὴ αὐτὴ διαδικασία μέσα στὸν ἱερό χῶρο καὶ στὴ ζωὴ τῆς Ἐκκλησίας.

2. Οἱ Χριστολογικὲς ἀρχές

α) Ἡ Ἐνσάρκωση: Ἡ θέση τῆς Ἐκκλησίας ἐντὸς τοῦ ιστορικοῦ χωροχρόνου ρυθμίζεται ἀπὸ τὴ Χριστολογικὴ ἀρχὴ τῆς Ἐνσαρκώσεως, τὴν ὁποία ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ πρῶτος ἐφήρμοσε στὴ σχέση του μὲ τὸν κόσμο, ὅπως ἤδη εἶπαμε: «Ἐξαπέστειλεν ὁ Θεὸς τὸν Υἱὸν αὐτοῦ, γενόμενον ὑπὸ γυναικός, ἵνα τοὺς ὑπὸ νόμον ἐξαγοράσῃ, ἵνα τὴν υἰοθεσίαν ἀπολάβωμεν» (Γαλ. δ', 4-5). Ἡ Ἐνσάρκωση, ἐπομένως, εἶναι ἡ διαχρονικὴ μεθοδολογικὴ ἀρχὴ πού καλεῖται ἡ Ἐκκλησία νὰ ἐφαρμόξει γιὰ τὴν πραγμάτωση τοῦ σωτηριολογικοῦ της ἔργου ἐντὸς τοῦ κόσμου.

Αὐτὸ σημαίνει ὅτι ἡ Ἐκκλησία, κατὰ τὸ παράδειγμα τοῦ Κυρίου, δὲν πρέπει νὰ ἴσταται μακρὰν τοῦ κόσμου, νὰ ἀρνεῖται ἢ νὰ κρίνει καὶ καταδικάζει τὴν ἐκάστοτε πραγματικότητα τοῦ κόσμου, ἀλλὰ νὰ ἐνώνεται μαζί της «ἀσυγχύτως, ἀτρέπτως,

ἀχωρίστως καὶ ἀδιαιρέτως». Στὴν ἱστορία τῆς Ἐκκλησίας ὑπῆρξαν κύκλοι πού ἀπέφευγαν καὶ κατεδίκαζαν τὸν κόσμο (οἱ Γνωστικοί, οἱ Μοντανιστές) καὶ γιὰ τοὺς ὁποίους ὁ ἀπόστολος Παῦλος εἶχε προφητεῦσαι: «Ἀποστήσονται τινες τῆς πίστεως, προσέχοντες πνεύμασι πλάνοις καὶ διδασκαλίαις δαιμονίων, ἐν ὑποκρίσει ψευδολόγων, κεκαυτηριασμένων τὴν ἰδίαν συνείδησιν, κωλύόντων γαμεῖν, ἀπέχεσθαι βρωμάτων» (Α' Τιμ. δ', 1-3).

Ἀπὸ τὸ ἄλλο, ὅμως, μέρος, ἡ Ἐκκλησία δὲν μπορεῖ καὶ δὲν πρέπει νὰ συμμορφώνεται πρὸς τὸν κόσμο, ὅπως ἤδη εἶπαμε (βλ. στὸ πρῶτο ἄρθρο τῆς Σειρᾶς). Ὁ ἀπόστολος Παῦλος ὑπενθυμίζει στοὺς χριστιανούς Κολασσαεῖς, ὅτι δὲν ἔχουν πιά καμιὰ σχέση μὲ τὰ «στοιχεῖα τοῦ κόσμου», μὲ τὰ «ἐντάλματα καὶ διδασκαλίας τῶν ἀνθρώπων» (β', 20-22). Καὶ στοὺς ἐν Ρώμῃ χριστιανούς, ἐπίσης, γράφει: «Μὴ συζηματιζέσθε τῷ αἰῶνι τούτῳ» (ιβ', 2). Καὶ ὁ ἀπόστολος Πέτρος συμπληρώνει: «Μὴ συζηματιζόμενοι ταῖς πρότερον ἐν τῇ ἀγνοίᾳ ὑμῶν ἐπιθυμίαις» (Α' Πέτρου α', 14).

Ἡ Ἐνσάρκωση τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ καὶ ἡ ἐνωσὴ του μὲ τὸν ἄνθρωπο καὶ τὸν κόσμο ἐγινε μὲν ἐφ' ἅπαξ, ἔχει ὅμως αἰώνιο χαρακτήρα: οἱ δύο φύσεις τοῦ Χριστοῦ, ἡ θεία καὶ ἡ ἀνθρώπινη εἶναι «ἀχωρίστως καὶ ἀδιαιρέτως» ἐνωμένες.

Ἡ Ἐνσάρκωση, ἐπομένως, ὡς ἀρχὴ τῆς Ἐκκλησίας εἶναι διαχρονικὴ, διότι ἀκριβῶς ἡ Ἐκκλησία εἶναι «ὁ Χριστὸς συνεχιζόμενος εἰς τοὺς αἰῶνας».

β) *Η πρόσληψη*: Η *Ενσαρκώση* του Υιού του Θεού έγινε δια της προσλήψεως της ανθρώπινης φύσεως και της υλικής ύποστάσεως του κόσμου. Ο Υιός του Θεού, όμως, προσέλαβε μὲν τὴν (ἀνυπόστατη) ἀνθρώπινη φύση, ὄχι ὅμως καὶ τὴν *ἀμαρτία* τῆς φύσεως καὶ τῆς θελήσεως τῶν Πρωτοπλάστων. Ἡ σὰρξ τοῦ Χριστοῦ ἦταν «καινή» καὶ «ἀναμαρτητή» (φυσικὴ καὶ ἱστορικὴ ἀναμαρτησία).¹

Ἡ Ἐκκλησία, στὴν ὁποία συνεχίζεται τὸ μυστήριο τῆς *Ενσαρκώσεως* τοῦ Θεοῦ, πρέπει νὰ προσλαμβάνει τὸ ἐκάστοτε ἱστορικὸ σῶμα τοῦ κόσμου, ὄχι ὅμως καὶ τὴν ἀμαρτία τῆς φύσεως καὶ τῆς θελήσεως τῶν ἀνθρώπων.²

Ἡ Ἐκκλησία, ὅπως ὁ Χριστός, αἶρει μυστηριακὰ «τὰς ἀμαρτίας τοῦ κόσμου», δὲν προσλαμβάνει ὅμως στὴ θεανθρώπινη ὑπαρξή της «τὰς ἀμαρτίας τοῦ κόσμου».³

γ) *Ὁ ἐξαγιασμός, ἡ μεταβολὴ καὶ μεταμόρφωση τοῦ κόσμου*: Ὁ σκοπὸς τῆς προσλήψεως τοῦ κόσμου ἀπὸ τὴν Ἐκκλησία εἶναι σωτηριολογικός. Ἡ Ἐκκλησία προσλαμβάνει τὸν ἄνθρωπο καὶ τὸν κόσμο, γιὰ νὰ τοὺς ἐξαγιασῇ, τοὺς μεταμορφώσῃ καὶ τοὺς ἐνώσῃ κατὰ χάριν καὶ μετοχήν μὲ τὸν Θεάνθρωπο. Εἶναι χαρακτηριστικὸ ὅτι ἡ Ἐκκλησία δὲν προσλαμβάνει ἀπλῶς τοὺς ἀνθρώπους, ὡς «παδοὺς», ὅπως κάνουν οἱ διάφοροι κοινωνικοὶ καὶ πολιτικοὶ θεσμοί, ἀλλὰ τοὺς βαπτίζει, τοὺς ἐνώνει δηλαδή μυστηριακὰ μὲ τὴ ζωοποιὸ Θεῖα Χάρη καὶ μὲ τὸν τρόπον αὐτὸ τοὺς καθαρίζει, τοὺς ἐξαγιαίνει καὶ τοὺς μεταμορφώνει σὲ «καινοὺς ἀνθρώπους».

Ὁ Ἰησοῦς Χριστός, διὰ τῆς *Ενσαρκώσεως*, προσλήψεως καὶ θεώσεως τῆς ἀνθρώπινης φύσεως καὶ τοῦ υλικοῦ στοιχείου, ἐγκαίνιασε τὴν ἐσχατολογικὴ «καινὴν κτίσιν»: «Εἶ τις ἐν Χριστῷ, καινὴ κτίσις» (Β΄ Κορ. ε΄, 17). Ἡ διαδικασία, ἐπομένως, τῶν σχέσεων τῆς Ἐκκλησίας μὲ τὸν κόσμο ἐντάσσεται στὸ γενικὸ σχέδιο τῆς ἀναδημιουργίας καὶ ἀνακαινίσεως τοῦ σύμπαντος κόσμου. Αὐτὸ δὲ εἶναι τὸ χαρακτηριστικὸ στοιχεῖο πὸν διακρίνει τὴν Ἐκκλησία ἀπὸ τὶς διάφορες θρησκείες τῶν ἀνθρώπων. Οἱ διάφορες

θρησκείες εἶναι ἀπλῶς «κλίμακες» πὸν στήνουν οἱ ἄνθρωποι γιὰ νὰ ἐπιστρέψουν στὸν ἀπολεσθέντα Παράδεισον. Ἀντίθετα, ἡ Ἐκκλησία εἶναι τὸ ἐργαστήριο τοῦ Θεοῦ πὸν ἀπεργάζεται ἀπὸ ἐδῶ καὶ τώρα τὴν ἀναδημιουργία καὶ τὴν ἀνακαινίση τοῦ κόσμου, τὴν ἐσχατολογικὴ δηλαδή πραγματικότητα πὸν περιγράφει προφητικὰ ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ Εὐαγγελιστὴς στὴν *Ἀποκάλυψή* του: «Καὶ εἶδον οὐρανὸν καινὸν καὶ γῆν καινήν... καὶ τὴν πόλιν τὴν ἁγίαν Ἱερουσαλὴμ καινήν εἶδον καταβαίνουσαν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἀπὸ τοῦ Θεοῦ» (κα΄, 1-2).

Ἡ Ἐκκλησία, ἐπομένως, μὲ τὴ διαδικασία τῆς *προσαρμογῆς* δὲν ἀποβλέπει στὴ διατήρηση καὶ διαίونيση τῆς μορφῆς καὶ τοῦ σχήματος τοῦ παρόντος κόσμου, ἀλλὰ στὴν ἀλλαγὴ, μεταμόρφωση καὶ ἀνακαινίση τοῦ κόσμου, πὸν ἄρχισε ἀπὸ ἐδῶ καὶ τώρα καὶ θὰ ὁλοκληρωθεῖ στὴ συντέλεια τοῦ ἱστορικοῦ χρόνου.

Ἡ ἀρχὴ αὐτὴ τοῦ ἐξαγιασμοῦ ἀποκλείει κάθε εἶδος καὶ μορφή *προσαρμογῆς* τῆς Ἐκκλησίας γιὰ ἀλλότριους σκοποὺς, γιὰ σκοποὺς δηλαδή πὸν ὄχι μόνο δὲν θὰ ἀποβλέπουν στὸν ἐξαγιασμὸ τοῦ προσλαμβανομένου, ἀλλὰ

θὰ σημαίνουν ταυτόχρονα τὸν μολυσμὸ καὶ τὴν πτώση τῆς Ἐκκλησίας.⁴

3. Οἱ ἐκκλησιολογικὲς ἀρχές

α) *Ἡ παράδοση τοῦ κόσμου «ἄνευ ὄρων»*: Ἡ Ἐκκλησία προσλαμβάνει τὸν ἄνθρωπο καὶ τὸν κόσμο, μὲ τοὺς δικoὺς της ὄρους. Ἡ τελετουργία τοῦ Βαπτισματος εἶναι ἐνδεικτικὴ: ἔχει τὴν ἔννοια τῆς παραδόσεως τοῦ ἀνθρώπου στὸν Χριστὸ καὶ τὴ Βασιλεία τοῦ Θεοῦ «ἄνευ ὄρων».⁵ Ἄνευ ὄρων παραδίδεται συνήθως ὁ ἠττημένος στὸν νικητὴ καὶ ὄχι ὁ νικητὴς στὸν ἠττημένο. Μὲ τὴν *πρόσληψη*, λοιπόν, τοῦ κόσμου, δὲν παραδίδεται ἡ Ἐκκλησία στὸν κόσμο (*συμμόρφωση*), ἀλλὰ ὁ ἠττημένος κόσμος στὸν νικητὴ Χριστὸ καὶ στὴν Ἐκκλησία του (πρβλ. «αὕτη ἐστὶν ἡ νίκη ἡ νικήσασα τὸν κόσμον, ἡ πίστις ἡμῶν» Α΄ Ἰωάν. ε΄, 4).

β) *Ἡ ἐν Χριστῷ ἐνότητα*: Ὁ Χριστὸς ὄρισε τὸν σκοπὸ τῆς *Ενσαρκώσεώς* του ὡς ἑξῆς: «Ἴνα τὰ τέκνα

τοῦ Θεοῦ τὰ διεσκορπισμένα συναγάγη εἰς ἓν» (Ἰωάν. ιά', 52). Ὁ Χριστός, διὰ τῆς ἐνσάρκου οἰκονομίας, «ἤνωσε τὰ τὸ πρὶν διεσπῆτα» καὶ «τοὺς μακρὰν καὶ τοὺς ἐγγύς» (Ἐφ. β', 17. Πρβλ. «ἀγά, ἐὰν ὑψωθῶ ἐκ τῆς γῆς, πάντας ἐκλύσω πρὸς ἑαυτὸν» Ἰωάν. ιβ', 32).

Ὁ ἱστορικός κόσμος δὲν παύει νὰ εἶναι πάντοτε διηρημένος καὶ διασκορπισμένος. Ἡ «μία» Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ καλεῖται νὰ προσλαμβάνει τὸν τεμαχισμένο ἰστό τοῦ κόσμου καὶ νὰ ἀποκαθιστᾷ τὴν ἐνότητά του. Τὸ μεγαλύτερο σκάνδαλο τῆς ἱστορίας εἶναι ἡ διαίρεση τῆς Ἐκκλησίας, διότι ἐρχεται σὲ ἀντίθεση πρὸς τὴν καταστατική θέληση τοῦ Ἰδρυτοῦ της: «ἵνα πάντες ἐν ὧσι, καθὼς σὺ πάτερ ἐν ἐμοὶ ἀγά, ἐν σοί, ἵνα καὶ αὐτοὶ ἐν ἡμῖν ἐν ὧσιν, ἵνα ὁ κόσμος πιστεύσῃ ὅτι σὺ με ἀπέστειλας» (Ἰωάν. ιζ', 21). Ἐν πάσῃ ὁμῶς περιπτώσει, ἡ κάθε τοπικὴ ἔστω Ἐκκλησία καὶ ἐκκλησιαστικὴ κοινότης (ἐνορία) καλεῖται νὰ ἐργάζεται γιὰ τὴν ἐνότητα τοῦ κόσμου μέσα στὸ χῶρο τῆς δικαιοδοσίας της.

γ) Ἡ ἐν Χριστῷ κοινωμία: Ὁ Χριστός, διὰ τῆς Ἐνσαρκώσεώς του, ἀποκατέστησε τὴν Θεοκοινωνία, τὴ σχέση τῶν ἀνθρώπων μὲ τὸν Θεό. «Ἐγὼ ἐν αὐτοῖς καὶ σὺ ἐν ἐμοί, ἵνα ὡς τετελειωμένοι εἰς ἓν» (Ἰωάν. ιζ', 23). Οἱ ἄνθρωποι τῆς μεταπτωτικῆς ἐποχῆς, «οἱ σάρκα φοροῦντες καὶ τὸν κόσμον οἰκοῦντες» (Εὐχὴ Πεντηκοστῆς) εἶναι ἄσικαι καὶ ἀνέσικτοι. Ἡ ἀποστασία ἀπὸ τὸν Θεὸ διακόπτει τὴν Θεοκοινωνία καὶ προκαλεῖ συναισθήματα ἀνεσιότητος καὶ μοναξιάς.

1. Βλ. τὴ μελέτη μας «Θεάνθρωπος. Ὁρθόδοξη Χριστολογία», Ἀθήνα 1999, σελ. 117.

2. «Ἐφ' ὅσον παράγει τὸ σχῆμα τοῦ κόσμου τούτου» (Α' Κορ. ζ', 31), εὐνόητο εἶναι ὅτι ὁ θεανθρώπινος ὀργανισμὸς τῆς Ἐκκλησίας μεταβάλλεται, ὡς πρὸς τὸ δεύτερον αὐτοῦ οὐστατικόν. Ἐνώπιον τῆς συνεχοῦς ταύτης μεταβολῆς καλεῖται ἡ Ἐκκλησία, ὅπως ἐπαναπροσλαμβάνῃ τὸ ἴδιον ἐν τῇ νέᾳ αὐτοῦ μορφῇ καὶ οὕτω, ὡς πρὸς αὐτό, δηλαδὴ οἰκονομικῶς, ἀνανεοῦται». Ἡλ. Βουλγαράκη, Ἡ ἀνανέωση τῆς Ἐκκλησίας, ὅπ.π., σελ. 23.

3. Τὰ μέλη τῆς Ἐκκλησίας, Κληρικοί καὶ Λαϊκοί, «ὡς ἄνθρωποι σάρκα φοροῦντες καὶ τὸν κόσμον οἰκοῦντες», ἀμαρτάνουν. Καὶ ἡ Ἐκκλησία ἀδίστακτα ὁμολογεῖ ὅτι

Ἡ Ἐκκλησία ὡς βασικὴ τῆς λειτουργία ἔχει τὴν ἐπανασύσταση τῆς Θεοκοινωνίας. Ἡ πρόσληψη, ἐπομένως, τοῦ ἀνθρώπου καὶ τοῦ κόσμου ἀπὸ τὴν Ἐκκλησία ἔχει σκοπὸ νὰ τοὺς ἐπαναφέρει στὴν «ποιότητα» (Ἰωάν. ι', 16) καὶ νὰ τοὺς ἐγκαταστήσει «ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ πατρὸς» (Λουκ. ιστ', 27), γιὰ νὰ ἐπαναδιώσουν τὴν Θεοκοινωνία (πρβλ. τὴ σημασία ποὺ δίνει ἡ Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία στὴ συμμετοχὴ στὸ Μυστήριον τῆς θείας Κοινωνίας).

δ) Ἡ ἐν Χριστῷ ζωή: Ὁ μεταπτωτικὸς κόσμος ζεῖ «ἐν πολλαῖς ἁμαρτίαις». Ἐχοντας ἄγνοια τοῦ Θεοῦ καὶ τοῦ θελήματός του, βρῖσκεται «ἐν χῶρα καὶ σκιᾷ θανάτου» (Ματθ. δ', 16). Τὸ πρῶτο ἔργο τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ ἦταν ἡ φανέρωση τῆς ἀλήθειας, ἡ ἐνημέρωση καὶ πληροφόρηση γιὰ τὰ μεγάλα θέματα τῆς ζωῆς καὶ τοῦ προορισμοῦ τοῦ ἀνθρώπου καὶ τοῦ κόσμου. Μὲ τὸν τρόπον αὐτό,

ὁ Κύριος ἔδινε στοὺς ἀνθρώπους τὸ κίνητρο γιὰ μιὰ ἀλλαγὴ ζωῆς, γιὰ ἓναν διαφορετικὸ τρόπο ζωῆς καὶ συμπεριφορᾶς. Ὅσοι πιστεύουν στὸν λόγο τοῦ Χριστοῦ καὶ συνδέονται μαζί του, γίνονται Ἅγιοι.

Ἡ Ἐκκλησία εἶναι ἐργαστήρι μετάνοιας καὶ ἀλλαγῆς τρόπου ζωῆς. Οἱ Ἅγιοι τῆς Ἐκκλησίας εἶναι τὰ παραδείγματα τοῦ ἀνακαινιστικοῦ τῆς ἔργου. Ἡ Ἐκκλησία, ἐπομένως, προσλαμβάνει τοὺς ἀνθρώπους κάθε ἐποχῆς γιὰ νὰ τοὺς ὀδηγήσει στὴν «ὁδὸ καὶ τὴν ἀλήθεια καὶ τὴν ζωὴν» (Ἰωάν. ιδ', 6), δηλαδὴ στὸν Χριστό.

«οὐδεὶς ἀναμάρτητος». Ἡ ἴδια ὁμῶς, ὡς σῶμα Χριστοῦ εἶναι καὶ παραμένει «ἀγία καὶ ἁμωμος» (Ἐφεσ. ε', 27).

4. Μία τέτοιου εἶδους προσαρμογὴ ὑπῆρξε ἡ πρόσληψη τῆς δομῆς τοῦ Κράτους ἀπὸ τὴ Ρωμαϊκὴ Ἐκκλησία. Τὸ Κράτος τοῦ Βατικανοῦ δὲν ἀποβλέπει στὸν ἐξαγιασμὸ τοῦ κόσμου, ἀλλὰ στὴν ἀνάμιξη τῆς Ἐκκλησίας σὲ ἀλλότριους σκοποὺς, ὅπως εἶναι οἱ πολιτικοὶ καὶ διπλωματικοὶ ἀνταγωνισμοὶ τῶν «δοκούντων ἄρχειν τῶν ἐθνῶν» (Μάρκ. ι', 42).

5. Οἱ Ἀφρικανοὶ ποὺ ζοῦν ἐπὶ αἰῶνες ὑπὸ τὴν ἐξουσία τοῦ Σατανᾶ, ὅταν βαπτίζονται διώνουν ἰδιαίτερα τὴν ἀλήθεια αὐτῆ: στὴ στιχομυθία τῆς Κατηχίσεως «ἀποτάσσει τῷ Σατανᾶ» καὶ «συντάσσει τῷ Χριστῷ», κρατοῦν τὰ χεῖρα τους ὑψωμένα, δείχνοντας ἔτσι ὅτι παραδίδονται στὸν Χριστό, ὅπως παραδίδονται οἱ ἠττημένοι στοὺς νικητὲς ἄνευ ὄρων!

Ἡ εἰκόνα τῆς Παναγίας Συνηγόρου στὴν Πρεσβυτέρα Ρώμη

Τοῦ Ἀρχιμανδρίτου Ἰγνατίου Δ. Σωτηριάδη

Στολίδι ανάμεσα στὰ ἀναρίθμητα κειμήλια ἀνατολικῆς - ὀρθόδοξης προέλευσης στὴν καθεδρὰ τῶν Ρωμαίων Ἐπισκόπων εἶναι καὶ ἡ εἰκόνα τῆς Παναγίας Συνηγόρου, ἡ ὁποία τιμᾶται στὸ Ναὸ τῆς Παναγίας τοῦ Πεδίου τοῦ Ἄρεως (Santa Maria in Campo Marzio).

Στὴν εἰκόνα αὐτή, ποὺ εἶναι ἀπὸ ξύλο λεύκας καὶ μὲ διαστάσεις 114,5 x 61 cm, ἀπεικονίζεται ἡ Θεοτόκος ὡς τῆ μέση, μόνη της καὶ σὲ στάση δέησης. Τὸ βλέμμα της μέσα σὲ μιὰ τρυφερὴ μελαγχολία εἶναι στραμμένο πρὸς τὸ μέρος τοῦ πιστοῦ ποὺ τὴν παρατηρεῖ.

Ἡ ἀπεικόνιση ἀνήκει στὸ σπουδαῖο εἰκονογραφικὸ τύπο τῆς Ἁγιοσοορίτισσας. Ἁγιοσοορίτισσα ἐπονομαζόταν ἡ Παναγία, γιατί ἀκριβῶς τὸ πρωτότυπο τῆς εἰκόνας της βρισκόταν στὸν προσκυνηματικὸ Ναὸ τῆς Κωνσταντινούπολης, ὅπου φυλασσόταν ἡ Ἁγία Σορὸς ἢ Ἱερά Θήκη. Ἡ ἴδια εἰκόνα λεγόταν, ἐπίσης, Χαλκοπράτισσα, γιατί βρισκόταν στὸν περίφημο Ναὸ τῶν Χαλκοπρατείων, στὴν περιοχή δηλ. τοῦ ἐμπορίου τοῦ χαλκοῦ. Λεγόταν ἀκόμη Παράκλησις, λόγω τῆς παρακλητικῆς της στάσης. Ἐπειδὴ ὁ ναὸς της φύλασσε τὸ ἱερὸ λείψανο τῆς Ἁγίας Ζώνης (σήμερα στὴν Ἱερά Μονὴ Βατοπεδίου τοῦ Ἁγιωνύμου Ὁρους) τὴν ἀποκαλοῦσαν καὶ Παναγία τῆς Ζώνης, ὄνομα ἰδιαίτερα ἀγαπητὸ καὶ διαδε-

δομένο στὸ Δυτικὸ Μεσαίωνα, ἐνῶ στὴ Ρώμη ἦταν γνωστὴ ὡς Συνηγορος.

Τὸ πρωτότυπο τῆς Ἁγιοσοορίτισσας - Συνηγόρου θεωροῦνταν ἔργο τοῦ Ἁγίου Εὐαγγελιστοῦ Λουκᾶ, ποὺ εἶχε μεταφερθεῖ στὴ Βασιλεύουσα ἀπὸ τὴν Ἁγία Πόλη τῶν Ἱεροσολύμων πιθανὸν

κατὰ τὸν 5ο αἰ. Μετὰ τὴν εἰκονομαχία χάνονται τὰ ἴχνη αὐτοῦ τοῦ πρωτοτύπου, ἀν καὶ πολλὰ ἀντίγραφα του σώζονται σήμερα στὴν Ἑλλάδα, στὸ Σινᾶ, στὴ Γερμανία, στὴ Ρωσία, στὴν Ἰταλία καὶ προπάντων στὴ Ρώμη (Monte Mario, S. Maria in Via Lata, S. Maria in Aracoeli, SS. Alessio e Bonifacio sull' Aventino).

Ἐπίσης, στὸ Σπολέτο τῆς Ἰταλίας ὑπάρχει μιὰ φημισμένη εἰκόνα αὐτοῦ τοῦ τύπου, ποὺ ἀνήκει στίς ἀρχές τοῦ 12ου αἰ., χωρὶς νὰ ἀποκλείεται ἡ πιθανότητα νὰ εἶναι ἀκόμα προγενέστερη. Ἐκεῖ μποροῦμε νὰ διαβάσουμε τὴν ἐλληνικὴ ἐπιγραφή:

«- Τί ζητᾶς, Μητέρα;

- Τὴ σωτηρία τῶν ἀνθρώπων.

- Μοῦ προκαλοῦν ἀγανάκτηση!

- Λυτήσου τους, Γιέ μου!

- Μὰ δὲ μετανοοῦν...

- Ἐσύ, ὅμως, σῶσε τους λόγω τῆς χάρις Σου!».

Πράγματι, μιὰ τέτοια εἰκόνα προϋποθέτει τὴν παρουσία τοῦ Χριστοῦ, τὸν ὁποῖο ἐπικαλεῖται ἡ Θεομήτωρ, ἀλλὰ καὶ ἡ παρουσία τῶν πιστῶν, οἱ

όποιοι σ' Εκείνη αναθέτουν την έλπίδα τῆς σωτηρίας τῆς ψυχῆς τους.

Πολύ παραστατικό εἶναι τὸ ἀκόλουθο κείμενο τοῦ Ἁγίου Θεοδώρου τοῦ Στουδίτου (†826), πὸν ἐρμηνεύει πολὺ ἀναλυτικὰ τὴν εἰκόνα τῆς Παναγίας Συνηγόρου.

«Ὁ ἁμαρτωλὸς πρὸς τὴν Παρθένο

Εἶμαι ἀπ' ὄλους τοὺς ἀνθρώπους ἀσφαλῶς ὀπιὸ ἁμαρτωλός, ὦ Παρθένε, κι αὐτὸς εἶναι ὀ λόγος πὸν ντρέπομαι ν' ἀπευθυνθῶ στὸ Γιὸ σου. Σὺ, λοιπὸν, ἐξευμένισέ τον καὶ ἠρέμισέ τον γιὰ νὰ θελήσει νὰ μὲ δεχτεῖ, πὸν μὲ πίστη εἰλικρινῆ πρὸς αὐτὸν ἐρχομαι.

Ἡ Παρθένος πρὸς τὸ Γιὸ

Ἐλευθέρωσε ἀπ' τὴν κόλαση, ὦ Λόγε, τὸν δουλὸ πὸν ἐρχεται σὲ σένα. Λησιμόνα τις ἀδικίες πὸν διέπραξε, σὲ ἱκετεύω! Ἄν εἶναι ἀλήθεια ὅτι ἁμάρτησε, ὦ Σωτήρα, σὲ μένα ὅμως προσέφυγε. Γι' αὐτὸ σὲ παρακαλῶ: δέξου τον γιὰ μένα, ὦ Σὺ πὸν δέχεσαι τις ἱκεσίες ὄλων.

Ὁ Γιὸς πρὸς τὴν Παρθένο

Δὲν ἀξίζει τὸ ἔλεος, Μητέρα, ὀ ἁμαρτωλὸς αὐτὸς πὸν σὲ σένα καταφεύγει. Κανεῖς θνητὸς δὲ μ' ἐξόργισε ποτὲ ὄσο αὐτὸς. Μά, γιὰ χάρη τῶν προσευχῶν σου, ἐγὼ θὰ τὸν ἐλευθερώσω ἀπὸ τὴν κόλαση τὴ μέρα τῆς κρίσεως, ἂν μοῦ παρουσιάσει πράξεις μετάνοιας.

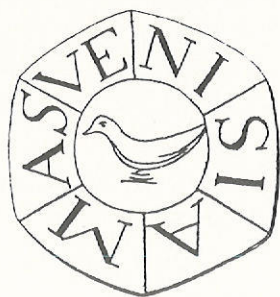
Ἡ Παρθένος στὸν ἁμαρτωλὸ

Ἐνῶ βρισκόσουν κάτω ἀπ' τὴν ἀπειλή τῆς κόλασης, ἔχεις καὶ πάλι ἀνορθωθεῖ πρὸς τὸν οὐρανὸ μὲ τὴ βοήθεια τῶν προσευχῶν πὸν ἐγὼ ἀπεύθυνα στὸ Γιὸ μου. Νά ἴσαι ὅμως προσεκτικός, στὰ σφάλματά σου τὰ παλιὰ μὴν ξαναπέσεις, γύρνα στὰ μονοπάτια τῆς μετάνοιας, γιὰ νὰ μὴν καταδικαστεῖς πιά στὴν κόλαση».

Ἡ εἰκόνα τῆς Παναγίας Συνηγόρου ἐφθασε στὴ Ρώμη, σύμφωνα μὲ τὴν παράδοση, τὸ 750 μὲ μία ὀμάδα μοναζουσῶν ἀπὸ τὴν Κωνσταντινούπολη, πὸν εἶχαν ἐγκαταλείψει τὴ Βασιλίδα τῶν Πόλεων γιὰ νὰ ἀποφύγουν τὴ μανία τῶν

Εἰκονομάχων. Μαζὶ μὲ τὴν ἱερὴ καὶ πολύτιμη εἰκόνα τῆς Θεοτόκου μετέφεραν καὶ τὸ σῶμα τοῦ Ἁγίου Γρηγορίου τοῦ Ναζιανζηνοῦ, πρὸς τιμὴν τοῦ ὀποίου ἔχτισαν βασιλικὴ μὲ περικαλλὲς κωδωνοστάσιο, πὸν σώζεται μὲχρι σήμερα μέσα στὸ κτιριακὸ συγκρότημα τοῦ Ἰταλικοῦ Κοινοβουλίου (Monte Citorio). Τὴν ἄδεια νὰ ἐγκατασταθοῦν στὸ Πεδίὸ τοῦ Ἄρεως, κοντὰ στὸ ὀνομαστὸ μνημεῖο τῆς Ρωμαϊκῆς Ἀρχαιότη-τας, τὸ Πάνθεον, τοὺς τὴν ἔδωσε μετὰ ἀπὸ κάποιο θαῦμα ὀ Ἅγιος Πάπας Ζαχαρίας ὀ Α' (741-752), πὸν ἦταν Ἕλληνας στὴν καταγωγή. Οἱ μοναχὲς δημιούργησαν ἓνα πολὺ ἀνθηρὸ μοναστήρι, ὄταν ὄμως μὲ τὸ σχίσμα τοῦ 1054 ἀποξενώθηκαν ἀπὸ τις ρίζες τους τῆς Ἀνατολῆς, ἀναγκάστηκαν νὰ υἱοθετήσουν τὸν Κανὸνα τοῦ Ἁγίου Βενεδίκτου. Στὴ συνέχεια, ἔδωσαν ζωὴ καὶ σὲ ἄλλα μοναστήρια τῆς Ρώμης, ὄπως τῆς Ἁγίας Καικιλίας (1527), τῆς Ἁγίας Λουκίας in Selci (1534), τῆς Ἁγίας Σουζάννας (1581) καὶ τῆς Ἁγίας Ἄννας (1601).

Τὸ 1550 οἱ μοναχὲς ἐόρτασαν τὰ 800 χρόνια τῆς παραμονῆς τους στὴ μονή. Τὸ 1563 χτίστηκε δίπλα στὴ μονὴ ἡ σημερινὴ ἐκκλησία γιὰ νὰ ἐμποδίζει τὴν εἴσοδο τοῦ κοινοῦ στὴ μονή. Τὰ ἐγκαίνια ἔγιναν τὸ 1685 καὶ ἡ ἱερὴ εἰκόνα τῆς Θεοτόκου Συνηγόρου, πὸν στὸ μεταξὺ εἶχε στεφθεῖ μὲ κορώνα (1655), σύμφωνα μὲ τὸ Ρωμαϊκὸ ἔθος, τοποθετήθηκε στὴ νέα ἐκκλησία πρὸς διηνεκὴ προσκύνηση τῶν πιστῶν. Οἱ μοναχὲς κράτησαν γιὰ τὸν ἑαυτὸ τους ἓνα ἀντίγραφο τῆς εἰκόνας, πὸν βρίσκεται σήμερα στὴν περίφημη συλλογὴ Cini, στὸ νησάκι τοῦ Ἁγίου Γεωργίου τοῦ Μείζονος (S. Giorgio Maggiore) στὴ Βενετία. Τὸ 1914 τὸ μοναστήρι ἐκλείσε καὶ πέρασε στὴν ἰδιοκτησία τοῦ Ἰταλικοῦ Κράτους, τὸ ὀποῖο παρεχώρησε τὸ ναὸ καὶ τιμῆμα τῆς μονῆς στὸ Οὐνιτικὸ Συριακὸ Πατριαρχεῖο Ἀντιοχείας τὸ 1920, ἐπ' εὐκαιρία τῆς ἀνακήρυξης τοῦ Ὀσίου Ἐφραῖμ σὲ διδάσκαλο τῆς Ἐκκλησίας (doctor Ecclesiae). Ἡ ἔδρα τοῦ Συριακοῦ Πατριαρχεῖου παρέμεινε ἐκεῖ μὲχρι καὶ τὴν τελευταία δεκαετία τοῦ 20οῦ αἰῶνα.

ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΟ ΘΕΑΤΡΟ ΚΑΙ ΓΑΜΟΣ

Της 'Αριάνης Σαραντουλάκου

Προλογικό σημείωμα

Ένα από τα αγαπημένα σημεία αναφοράς της θεματογραφίας των διηγημάτων και μυθιστορημάτων, της ποίησης, των εικαστικών τεχνών και της λαϊκής έκφρασης εν γένει αποτελεί το γεγονός του γάμου.

Ο γάμος δεν είναι μία σχέση αποκλειστικά οικονομική ή ψυχολογική ή σεξουαλική. Είναι μία καθολική κοινότητα ζωής, που αγκαλιάζει και αλλοιώνει βαθύτατα όλες τις περιοχές της ανθρώπινης ύπαρξης. Η σχέση ανάμεσα στους συζύγους προσδιορίζει και τη σχέση τους με την κοινωνία, ενώ ο τρόπος με τον οποίο ανατρέφονται τα παιδιά προδιαγράφει το μέλλον της κοινωνίας. Ο γάμος απαιτεί μια διαρκή μεταμόρφωση του ατόμου σε μια νέα μορφή ύπαρξης. Η ζωή ενός γάμου μοιάζει με ζωντανό οργανισμό που μεγαλώνει: μία αδιάκοπη ανταλλαγή ύλης και ενέργειας, μία ισόβια αλλαγή μορφής, μία ατέλειωτη επανάσταση. Αυτό έκανε τον Θεόδωρο Βοβέ, τον εισηγητή της «*επιστήμης του γάμου*» (Ehekunde), να χαρακτηρίσει τον γάμο ως «*πρόσωπο*».

Με επίγνωση ότι ο γάμος αποτελεί «*πορεία*», που για να εξελιχθεί ομαλά πρέπει να καλύπτει και τις ανάλογες προϋποθέσεις πριν την τέλεσή του, στο πλαίσιο του επιλεγμένου μαθήματός μας «*Ποιμαντική Γάμου και Οικογενείας*» του Τομέα Χριστιανικής Λατρείας, Άγωσης και Διαποιμάνσεως του Τμήματος Κοινωνικής Θεολογίας της Θεολογικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών, οι πρό- και μεταπτυχιακοί φοιτητές παρακολούθησαν στο θέατρο Μεταξουργείου την παράσταση της ήθοποιου Άννας Βαγενά «*Ο γάμος*», που βασίζεται στο ομώνυμο διήγημα της Βάσας Σολωμού-Ξανθάκη.

Όπως για το γάμο χρειάζεται να προετοιμαστεί κανείς, έτσι οφείλει να προετοιμαστεί ανάλογα και για να παρακολουθήσει μια θεατρική παράσταση περί του γάμου. Για το σκοπό αυτό παρακάλεσα την κ. Άριάνη Σαραντουλάκου, μέλος ΕΤΕΠ (Ειδικό Τεχνικό Έπιστημονικό Προσωπικό) του Τομέα, που ασχολείται με ζητήματα αφήγησης και έκπονεί διδακτορική διατριβή μαζί μου, να παρουσιάσει ενώπιον των φοιτητών το θέμα «*Νεοελληνικό θέατρο και γάμος*», που είναι και ο τίτλος του άρθρου της που δημοσιεύεται στο παρόν τεύχος του «*Εφημερίου*». Σ' αυτό κατέγραψε και κάποιες σκέψεις σε σχέση με δύο ακόμη διηγήματα, του Γρηγορίου Ξενοπούλου «*Το μυστικό της Βαλέρινας*» και του Χάνιελ Λόγκ «*Το θαυμαστό ταξίδι του Καμπέθα ντε Βάκα*», που δείχνουν ότι η κάθε ανθρώπινη πορεία για επιβίωση, όσο δύσκολη κι αν είναι, όταν γίνεται με κίνητρο την αγάπη σε απογειώνει και ξεπερνά τα όριά σου, με αποτέλεσμα τη μεταμόρφωσή σου σε «*ΑΝΘΡΩΠΟ*».

Ά.Μ. Σταυρόπουλος, Καθηγητής Πανεπιστημίου Αθηνών

ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ ΚΑΙ ΓΑΜΟΣ

Η Βάσα Σολωμού-Ξανθάκη διηγείται μέσα από τα έθιμα και τα τραγούδια του γάμου στα Άμπελάκια της Θεσσαλίας έναν ορισμένο «γάμο», της Λενάκη και του Νικόλα, τον οποίο, όμως, ο μαγικός πέπλος των «*μυστηρίων*» (δηλ. των εθίμων) που διαρκεί σχεδόν μία δδομάδα, σιγά-σιγά υποχωρεί, αφήνοντας γυμνή την αλήθεια κόντρα στο έθιμο. Αιτή η υποχώρηση από τη γοητεία, το μεταίχιμο, αλλά

και ο ρόλος της γαμήλιας μαγείας στην μετέπειτα πορεία των πρωταγωνιστών της τελετής αποτελεί το κεντρικό θέμα της συγκεκριμένης νουβέλας.

Το έργο ζωντανεύει μία εποχή (δεύτερο ήμισυ του 20ου αιώνα), όχι τόσο μακρινή, φάσεις από την ζωή της ελληνικής υπαίθρου, ανθρώπινους χαρακτήρες που έζησαν πριν από κάποιες δεκαετίες, αλλά κυκλοφορούν ακόμη ανάμεσά μας. Και αν η υπόθεση εκτυ-

λίσσεται στα Άμπελάκια, θα μπορούσε να διαδραματίζεται σ' οποιοδήποτε μέρος της Ελλάδας ή του κόσμου, γιατί τα θετικά και αρνητικά στοιχεία χαρακτηριστικών, συμπεριφορών, αντιδράσεων, σχέσεων και συνθηκών προοδρίζονται από διαχρονικότητα και παγκοσμιότητα. Με επίκεντρο την ήρωίδα του «Γάμου», κάτω από τα τραγούδια και τα έθιμα της παράδοσης, ξεδιπλώνεται η μοίρα της γυναίκας, της Ελληνίδας χωριάτισσας, που τυφλή και άμαθης πασχίζει να επιβιώσει αυτή και τα παιδιά της, ζητώντας το «φως της γνώσης». Μία πονεμένη ιστορία ατομικής ζωής που απομυθοποιεί το θρύλο της μαγείας, του παλιού καιρού, του άγνωστου χωριού και φέρνει στην επιφάνεια την αλήθεια του καταπιεσμένου ανθρώπου. Από τη μιὰ ή παράδοση και από την άλλη ο άνθρωπος μέσα στην παράδοση. Ο αναγνώστης συμπάσχει με την ήρωίδα, αλλά και θαυμάζει την άπιθανη αυτή τελετουργία του γάμου, που είναι βγαλμένη από τη σοφία αιώνων με βάση την διαλεκτική των ανθρωπίνων συναισθημάτων (αγάπη, άναμνη, άποχαιρετισμοί της άλλουτινης ζωής, καλωσορίσματα της καινούργιας, δεσμοί που κόβονται, νέοι που γίνονται κόμπος, όλα άλυσιδωτά πιασμένα σε μιὰ ποίηση που τὰ άπογειώνει στο άιώνιο).

Η Λενάκη στα έφτά της χρόνια μένει όρφανή από μητέρα. Η ίδια μονολογεί «μόνο που τότε δεν κατάλάβαινα, γιατί ένας νέος και καλός άνθρωπος, θα πρέπει ν' άναπαυθεί και στους άλλους ν' άφήνει τόσο λύπη». Η μεγαλύτερή της άδελφή Άμαλία παντρεύεται σε άλλο χωριό ο πατέρας της μέθυσοσ κι «ας ήταν αυτό μονάχα. "Άς μὴν ήταν βάρβαρος και ύβριστής. "Άς μὴν ήταν κακός και άδικός! "Άς άκουγε κι απ' τον άλλον μιὰ σωστή κουθέντα. Άλλά που; άγύριστο, ξερό, κακό κεφάλι». Η ίδια στα δώδεκα μπαίνει στο ύφαντήριο «για να βγάλει δυο παράδες για την προίκα της», ενώ ο άδελφός της Κωνσταντής «άντι να γείρει κατά μένα παρηγοριά σε παρηγοριά και δύναμη σε δύναμη, έπεσε βαρύς και με πλάκωσε, πέτρα διπλή, ταφόπετρα κι από που να σηκώσω πιὰ κεφάλι. "Ό,τι του φταιγε, σε μένα ξεφόρτωνε. Να μη βγώ στην πόρτα, να μη γελάσω, να μη ξαναπάω στην έκκλησιά»

ώσου έφυγε για την Νότια Άφρική, έγραψε ένα γράμμα και ύστερα δεν ξανάδωσε σημεία ζωής. Μόνο στήριγμά της ή θεία Βαγγελίτσα μέσα σ' ένα κόσμο άμορφωσιᾶς, φτώχειας και περιορισμών.

Στα δεκαεφτά της χρόνια και ενώ μαγείρευε, της άνακοινώνουν ότι θα την άρραβωνιάσουν. Η θείτσα Βαγγελή μονολογεί: «καημένο κορίτσι, πολλά τράδηξες: αν σε δώσουνε στο Νικόλα του Καφαντάρη, σώθηκες, μ' αν σε δώσουνε σε κείνον τον άχαϊρευτο τον Κιοτσέ, να σε κλάψω από τώρα». «Όυτε τον έναν ηξέρα, ουτε τον άλλο. Ποῦ όμως να τολμήσω να ρωτήσω τον πατέρα μου σε ποιόν θα με δίνανε. Στις γυναίκες δεν λέγανε τὰ σοβαρά πράγματα». Τελικά, επιλέχτηκε ο Νικόλας. «Έτσι έγιναν οι άρραβώνες μου. Κέρασα το γαμπρό με στυμμένο το κεφάλι. Ουτε που τον είδα τί λογής ήτανε. Μαυριδερός; άσπρος; με μουστάκι; δίχως; Έτρεμα όλόκληρη και παρ' όλίγο να μου πέσουν τὰ ποτήρια». «Τώρα βλέπω τις κοπέλες να διαλέγουν τους άντρες τους και άπορώ. Τέτοιο χαντάκι πώς περάστηκε; και πώς τάχα βρήκανε την άλλη όχθη; Να κρύψω τὰ μάτια μου, κρύβονται τὰ μάτια όσο είσαι ζωντανή; Κι όμως, έξι μῆνες κράτησε ο άρραβώνας, έξι μῆνες έκρυβα τὰ μάτια μου, έκρυβα το χαμόγέλό μου. Ός τὰ χέρια, τολμοῦσα κι έροχηνα τὰ μάτια».

«...οι δυο τους αρχίζουν να συνομιλοῦν, στροβιλίζονται, περπατοῦν τροπαιοῦχοι στη σκηνή...».

Παρατηρείται μιὰ παντελής έλλειψη προετοιμασίας γάμου ή καλύτερα προετοιμασίας αγάπης, είτε άμεση που άπευθύνεται στους έχοντας δεσμό γνωριμίας ή μνηστείας και πρόθεση να τελέσουν σε όρισμένο χρονικό διάστημα το μυστήριο του γάμου, είτε έμμεση δυναμένη ν' άσκειται σε όλη τη διάρκεια της ανάπτυξεως ενός παιδιού, του εφήβου και του νέου από την οικογένεια, το σχολείο, την Εκκλησία. Πώς μπορεί όμως να κατανοηθεί από αυτούς τους ανθρώπους ότι ή περίοδος της μνηστείας δεν είναι ή τελευταία περίοδος την όποια ζουν ως άγαμοι, αλλά ή πρώτη την όποια ζουν ως ζευγος; περίοδος μαθητείας στην προετοιμασία κοινής ζωής ως έγγαμου ζεύγους άργότερα. Μέσα από το συνεχή διάλογο, τη θέση και την αντίθεση, τη λήψη αποφάσεων από κοινού, τις άνακατατάξεις των συναισθημάτων και τον άνασχηματισμό των ιδεών οικοδομείται ή αγάπη, γιατί και ή αγάπη

είναι μία τέχνη πού, όπως λέει και ο Όδυσσεάς Έλύτης, «*ώμο τόν ώμο οί δυό μαζί ν' άντέχουνε τó βάρος από τά μελλούμενα*». Μόνο έτσι τά δύο πρόσωπα θά μπορέσουν νά καταλήξουν στην ένωσή τους μέσω του γάμου ως σύζυγοι. Ο Άγγελος Σικελιανός, μέσα από τούς στίχους του, περιγράφει αυτή την περιχώρηση τών προσώπων:

*«Καθώς σέ πέλαγος ασάλευτο
πετώντας δύο χαλίγια
απλώνοντας του ένός ό κύκλος
μπαινεί μέσ' στον άλλο
δίχως νά σπάσει ό γύρος τους
έμπήκες στην ψυχή μου».*

Και νά πού έφτασε και ή ώρα του γάμου για τή Λενάκη και τó Νικόλα: «*Ήρθε τέλος ή Δευτέρα πού μπαινεί ό γάμος στον τορό. Δηλαδή την Κυριακή εύλογείται από την εκκλησία, μα τότε οί γάμοι στο χωριό άρχιζαν μία δδομάδα μπρός και κρατούσαν άλλη μία δδομάδα πίσω*». Τη Δευτέρα γυάλιζαν τά μπακίρια και τά θροντούσαν για νά πάρει είδηση τó χωριό ότι άρχίζει ό γάμος. Στο γαμπρό απαγορευότανε πιά κάθε επίσκεψη στο σπίτι της νύφης και αυτό ήθελε νά πει πως ή κάθε πλευρά (νύφης-γαμπρού) είχε καιρό μία εβδομάδα νά τó ξανασκεφθεί ή και νά μετανιώσει ακόμα. «*Τρομάρα πού την είχα πάρει στις πρώτες μέρες, Δευτέρα, Τρίτη! Κι αν μετάνιωσε; αν έμενα ντροπιασμένη; κι εγώ πού τόσα σκέφτηκα και του είπα δίχως μιλιά! Άλλά και γιατί νά μη μετανιώσει; Τι έθρισκε σε μάς*».

«Τετάρτη, Πέμπτη, απλώσαμε και δείξαμε την προίκα. Την Πέμπτη τó απόγευμα άκούστηκε νά ρχεται τó συμπεθεριό με τή μογιά. Όχι δέν μετάνιωσε. Τά δάκρυα άνεθίγανε στα μάτια. Πώς νά του τó ξεπληρώσω;». Φέρανε τά δώρα του γαμπρού και τó άσπρο νυφικό, πού δέν φορέθηκε ούτε μία στιγμή σ' όλη τή θεατρική παράσταση του «γάμου», όπως αναφέρει ό Αϊας Μιχαήλ: δέν πήρε σάρκα και όστά, δέν ταυτίστηκε άπόλυτα με τήν ήρωίδα για ν' άκίνητοποιήσει τόν χρόνο σε μία συγκεκριμένη ώρα. Παρέμεινε σύμβολο και σαν σύμβολο έπαιξε. Ένα ποίημα μες τó ποίημα. Τó νυφικό, πριν κρεμαστεί στο βάθος της σκηνής, απλώνεται στο κρεβάτι από τή μέλλουσα νύφη, θαυμάζεται, αποκαλύπτεται οί δυό τους άρχίζουν νά συνομιλούν, στροβιλίζονται, περπατούν τροπαιοῦχοι στη σκηνή, φτεροκοποῦν σαν πουλιά από χαρά, ξαναλούζονται στην όμορφιά τής νιότης... Τó νυφικό φόρεμα πάντα θά είναι σύμβολο, ό καθρέ-

πτης τής εποχής του. Νοικιασμένο κατά τó πλείστον σήμερα για τις άνάγκες τής γαμήλιας τελετής δηλώνει άβεβαιότητα, πρακτικότητα, έντυπωσιακή εφήμερη λάμψη, έξωστρέφεια, εικονικότητα, σήματα τών καιρών. Η κατασκευή του δέν έχει πρόσωπο, έμπορεύεται και διαφημίζεται, είναι ένα σύμβολο πλαστικό, δέν άκολουθεί τή γαμήλια περιπέτεια διά βίου, δέν φυλάσσεται με ευλάβεια στο σεντούκι. Είναι ένα σύμβολο πού δανείζεται για λίγες ώρες και έπιστρέφεται. Είναι ένα άπομεινάρι συμβόλου, ή αν προτιμάται ένα καινούργιο σύμβολο...

«Την Πέμπτη τó βράδυ κανονικά ήταν ή νύχτα της μάνας και του κοριτσιού. Η μάνα έλεγε τά μυστικά του γάμου στην κοπέλα, τή συμβούλευε, μετάδινε ό,τι πείρα είχε αυτή, όπως ή κάθε μάνα τά ζησε, όπως τής τά είχε δώσει και κεινης ό άνδρας. Στραβά τά ζησε, θεόστραβα τά δινε, άγια και σοφά τά ζησε, σοφώτερα τά πήγαινε στην κόρη. Έγώ ούτε στραβά ούτε ίσα». «Τί τότελα εκείνο κεί τó γιγαντένιο πάπλωμα; Θα σκεπαζόμουνα μαζί μ' έναν άγνωστο άντρα κι αυτό θά τραβούσε όλόκληρη ζωή; Μικρή μου λέγανε νά μην τρώω πολλά ζαχαρωτά, γιατί θά έκανα όλο κορίτσια στη σειρά». Λόγω άπουσίας της μητέρας, ή Λενάκη μπαινεί στο στάδιο τής έγγαμης ζωής άκατατόπιστη και άπροετοίμαστη: άκόμη ένα κενό πριν τó σταθμό του γάμου ή έλλειψη σεξουαλικής διαπαιδαγώγησης –πού άκόμη κι αν ζούσε ή μητέρα θά ήταν έλλιπής και ανακριβής: χῶρος άπαγορευμένος εκείνα τά χρόνια, αλλά και στα σημερινά άρκετά θολός...

Οί σεξουαλικές άνάγκες κάθε άνθρώπου δέν είναι άνεξάρτητες, αντίθετα, είναι μέρος αναπόσπαστο τής προσωπικότητάς του και τής ιστορίας του. Και, αντίθετα, με ό,τι συμβαίνει με μερικές άλλες όρμές, ή εκδήλωσή, τó αντικείμενο και ή ικανοποίησή τους είναι προβλήματα ήθικά, γιατί είναι προβλήματα άνθρωπίνων σχέσεων. Τó παιδί, άγόρι ή κορίτσι, από τήν νηπιακή άκόμη ήλικία άρχίζει νά διερωτάται –πάντα βέβαια σε σχέση με τούς γνωσιολογικούς του όριζοντες– για τόν τρόπο άναπαγωγής τών ζώων, για τις άνθρώπινες σχέσεις, για τήν αύξηση του σώματος και τή διαφοροποίησή του από τó άλλο φύλο, για τις σεξουαλικές σχέσεις, για τήν έγκυμοσύνη, τόν τοκετό, και όλα αυτά πρέπει νά έρθει κάποια στιγμή πού θ' άπαντηθούν με όρθότητα και σαφήνεια, τόσο από τήν οικογένεια όσο και από τó σχολείο.

(Συνεχίζεται)

Απαντήσεις σὲ λειτουργικὲς, κανονικὲς καὶ ἄλλες ἀπορίες

Τοῦ Ἰωάννου Φουντούλη,
Ὁμοτίμου Καθηγητοῦ Πανεπιστημίου

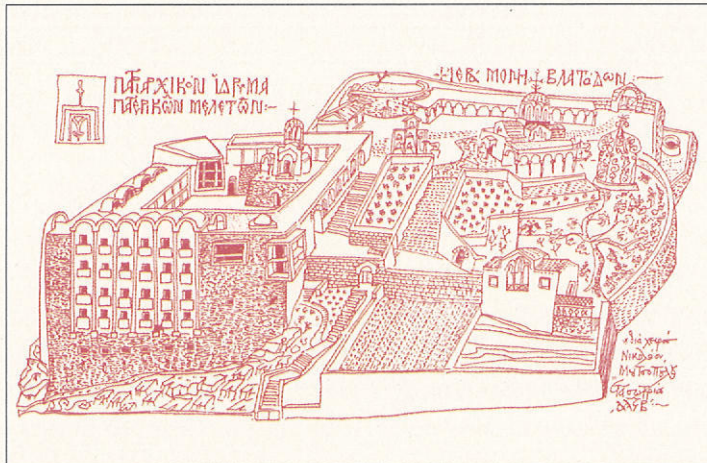
592. Γιατί κατὰ τὴν ἀκολουθία τοῦ ὄρθρου τῶν ἑορτῶν ψάλλεται τὸ ἀ΄ ἀντίφωνο τῶν ἀναβαθμῶν τοῦ δ΄ ἤχου («Ἐκ νεότητός μου...» κλπ.) δυὸ φορές τὸ κάθε τροπάριο, ἐνῶ κατὰ τοὺς ὄρθρους τῶν Κυριακῶν οἱ ἀναβαθμοὶ τοῦ ἐκάστοτε ἤχου τῆς Ὀκτωῆχου ψάλλονται ἅπαξ; (Ἐρώτηση π. Δ.Δ.).

Κατὰ τὴν κρατοῦσα τάξη οἱ ἀναβαθμοὶ τοῦ ἤχου τῆς Ὀκτωῆχου κατὰ τὴν ἀκολουθία τοῦ ὄρθρου τῶν Κυριακῶν ψάλλονται ἅπαξ, μιά φορά δηλαδή τὸ κάθε τροπάριο. Τὰ τροπάρια ὅμως τοῦ ἀ΄ ἀντιφώνου τῶν ἀναβαθμῶν τοῦ δ΄ ἤχου, ποὺ ψάλλονται κατὰ τὶς ἑορτές, ψάλλονται δὶς. Ὑπάρχει καὶ μία ἄλλη μικροτέρα διαφορά: τὸ τροπάριο ποὺ ἀναφέρεται στοῦ Ἁγίου Πνεύμα καὶ ψάλλεται κατὰ τὸ «Δόξα...» δὲν διπλώνεται, ἀλλὰ καὶ στοῦ «Καὶ νῦν...» ψάλλεται τὸ ὅμοιο τροπάριο τοῦ β΄ ἀντιφώνου («Ἁγίῳ Πνεύματι ἀναβλύζει...») τοῦ δ΄ ὁμοίως ἤχου.

Ἡ διαπίστωση τοῦ ἐρωτῶντος εἶναι ἀκριβὴς καὶ ὁ σκοπὸς τοῦ ἐρωτήματος, πέρα ἀπὸ τὴν αἰτιολόγηση τῆς πράξεως καὶ τὴν θεωρητικὴ δικαίωσή της, μᾶλλον εἶναι πρακτικὸς. Ποιὸς ὁ λόγος δηλαδή νὰ ψάλλονται δυὸ φορές οἱ ἀναβαθμοὶ τοῦ δ΄ ἤχου κατὰ τὶς ἑορτές καὶ ὄχι μιά, ὅπως τὶς Κυριακὲς. Γενικῶς, στὴν ἐνοριακὴ πράξη ὑπάρχει ἡ τάση νὰ μὴ ψάλλονται δυὸ φορές τὰ τροπάρια γιὰ οικονομία χρόνου καὶ μὲ τὸ πρόσημα ὅτι ἡ ἐπανάληψη δὲν εἶναι ἀρεστὴ στὸν λαό. Παρὰ ταῦτα, ἡ ἐκκλησιαστικὴ τάξις εἶναι σαφῶς ὑπὲρ τῶν ἐπαναλήψεων. Καὶ αὐτὸ παρα-

τηρεῖται ὄχι μόνο στὴν πράξη τῶν μονῶν, ποὺ δικαιολογημένα εἶναι ὑπὲρ τῆς παρατάσεως τῆς ἀκολουθίας, καὶ ὅπου δὲν ὑπάρχουν χρονικὲς δεσμεύσεις καὶ καταναγκασμοί. Οἱ ἐπαναλήψεις εἶναι περισσότερες καὶ χαρακτηριστικὲς στὴν ἀρχαία ἐνοριακὴ πράξη, ποὺ γεννήθηκε μέσα στὶς πόλεις καὶ ἴσχυε στοὺς ἐνοριακοὺς ναοὺς τῶν πόλεων καὶ τῶν χωριῶν. Ἀπὸ αὐτὴ μάλιστα προέρχονται στὸ σημερινὸ κοινὸ – ἐνοριακὸ καὶ μοναχικὸ – τυπικὸ χαρακτηριστικοὶ ὕμνοι, ποὺ ὄχι μόνο δυὸ φορές, ἀλλὰ περισσότερες φορές ἐπαναλαμβάνονται, ὅπως τὰ προκείμενα, τὸ «Ἀνάστα ὁ Θεός...» καὶ τὸ «Χριστὸς Ἀνέστη...», μὲ τοὺς στί-

χοὺς του, τὸ «Κατευθυνθήτω...» τῆς προηγουμένης, ὁ τρισάγιος ὕμνος, τὰ ἀπολυτικά, οἱ ὑπακοὲς «Λαθὼν ἐτέχθης...» κλπ. κατὰ τὸν ἑσπερινὸ τῶν Χριστουγέννων καὶ τῶν Θεοφανείων κ.ο.κ. Κατὰ τὴν ἀρχαία σοφὴ ρῆση ἡ ἐπανάληψη εἶναι μητέρα τῆς μαθήσεως. Ἔτσι

μόνο μπορεῖ ὁ λαὸς νὰ ἀκούσει, νὰ κατανοήσει, νὰ ἀποστηθίσει καὶ νὰ συμμετάσχει στὴν ἀκολουθία. Ἄλλως ὁ «πλοῦτος» τῆς λατρείας, μὲ τὸ μέγα πλῆθος τῶν ἐναλλασσομένων τροπαρίων, γίνεται πτωχεία γιὰ τὸν λαὸ καὶ ἡ λατρεία ἀπὸ ἔργο τοῦ λαοῦ τοῦ Θεοῦ γίνεται ὑπόθεση ἱερέως καὶ ψάλτου.

Εἰδικῶς στὴν ἐπανάληψη τῶν τροπαρίων τοῦ ἀ΄ ἀντιφώνου τῶν ἀναβαθμῶν τοῦ δ΄ ἤχου κατὰ τὸν ὄρθρο τῶν ἑορτῶν, φαίνεται ὅτι διασώζεται ἡ παλαιὰ καὶ σεβασμία τάξη, κατὰ τὴν ὁποία οἱ ἀναβαθμοὶ ὅλων τῶν ἤχων κατὰ τὸν ὄρθρο τῶν Κυριακῶν ἐψάλλοντο δὶς. Ἔτσι, κατὰ τὴν ἀκριβῆ τάξη, ψάλ-

λονται μέχρι σήμερα οι άναβαθμοί στο "Άγιον Όρος. Κατά δὲ τὴν ἀρχαιότερα πράξη, πού σχολάζει σήμερα, κάθε τροπαρίου προηγείτο ὁ ἀντίστοιχος στίχος ἀπὸ τὴς ὠδὸς τῶν ἀναβαθμῶν τοῦ Ψαλτηρίου («Τὰ πρὸς Κύριον», ψαλμοὶ ριθ'-ρλγ'), τῶν ὁποίων οἱ ἀναβαθμοὶ τῆς Ὀκτωήχου ἀποτελοῦν ἓνα εἶδος ποιητικοῦ ὑπομήματος. Στὸ Τυπικὸ - Ὁρολόγιό τῆς Μονῆς τῆς Κρυπτοφέρρης διαβάζουμε:

«Λέγομεν ἐν μὲν τῇ Κυριακῇ τοὺς ἀναβαθμοὺς κατὰ τὸν ἦχον ἐν δὲ ταῖς ἄλλαις ἑορταῖς λέγομεν τὸ ἀ' ἀντίφωνον τῶν ἀναβαθμῶν τοῦ δ' ἦχου.

Ἐκ νεότητός μου...

Στίχ. α' Πλεονάκις ἐπολέμησάν με... (Ψαλμ. ρκή, 1)

(Ἐκ νεότητός μου...)

Οἱ μισοῦντες Σιών...

Στίχ. β' Αἰσχυνθήτωσαν καὶ ἀποστραφίτωσαν... (Ψαλμ. ρκή, 5)

(Οἱ μισοῦντες Σιών...)

Δόξα καὶ νῦν

Ἄγιῳ Πνεύματι πᾶσα ψυχὴ ζωοῦται...».

ΠΡΟΣΚΛΗΣΗ

ΙΕΡΟΣ ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΚΛΗΡΙΚΩΝ ΕΛΛΑΔΟΣ
ΣΟΦΟΚΛΕΟΥΣ 4 - ΤΕΛΕ-ΦΑΧ 3248877

ΑΘΗΝΑΙ Τ.Κ. 109 59

ΑΡΙΘ. ΠΡΩΤ. 246

Καλοῦνται τὰ μέλη τοῦ ΙΣΚΕ σὲ Εἰδικὴ Γενικὴ Συνέλευση Ἀρχαιρεσιῶν τὴν 12ην τοῦ μηνὸς Νοεμβρίου 2001 στὴν αἴθουσα «Τρεῖς Ἱεράρχες», Μενάνδρου 4 στὴν ΑΘΗΝΑ, ἡμέρα Πέμπτη καὶ ὥρα 10.00 π.μ., γιὰ τὴν ἀνάδειξη νέου Διοικητικοῦ Συμβουλίου μὲ μοναδικὸ θέμα: Λογοδοσία τοῦ ἀπερχομένου Διοικητικοῦ Συμβουλίου (Καταστατικὸ τοῦ Συνδέσμου, ἄρθρο 25). Σὲ περίπτωση μὴ ἀπαρτίας, ἡ Εἰδικὴ Γενικὴ Συνέλευση τῶν Ἀρχαιρεσιῶν θὰ ἐπαναληφθεῖ στὸν ἴδιο τόπο, τὴν ἴδια ἡμέρα καὶ ὥρα μετὰ 15ῆμερον (27 Νοεμβρίου 2001) χωρὶς πρόσκληση.

Τὰ μέλη τοῦ ΣΥΝΔΕΣΜΟΥ θὰ πρέπει νὰ γνωρίζουν τὰ ἐξῆς, γιὰ νὰ ψηφίσουν καὶ νὰ δηλώσουν ὑποψηφιότητα γιὰ τὸ Διοικητικὸ Συμβούλιο, ἢ γιὰ τὴν Ἐφορευτικὴ Ἐπιτροπὴ:

1. - α) Γιὰ νὰ ψηφίσουν θὰ πρέπει νὰ εἶναι τακτικὰ μέλη, ἢ νὰ ἐπανεγγραφοῦν, ἐὰν ἔχουν διαγραφῆ (μέλος πού ἐπὶ ἓνα ἔτος ἔχει καθυστερήσει ἀδικαιολόγητα τὴς συνδρομῆς του θεωρεῖται διαγεγραμμένο κατὰ τὸ Καταστατικὸ), ἀφοῦ προηγουμένως καταβάλλουν ὅλες τὴς καθυστερούμενες καὶ μέχρι τῆς νέας ἐπανεγγραφῆς τὸς συνδρομῆς, γιὰ νὰ ἔχουν δικαίωμα ψήφου. β) Γιὰ νὰ ἔχουν τὸ δικαίωμα τοῦ ἐκλέγεσθαι, θὰ πρέπει νὰ εἶναι ἐπὶ μίαν τριετίαν συνεχῶς συνδρομητὲς (ἄρθρο 7). Μέλη τοῦ ΔΣ πού ἔχουν παραιτηθεῖ στεροῦνται τοῦ δικαιώματος νὰ θέσουν ὑποψηφιότητα.

2. Ὅσοι ἔχουν ἐκπληρώσει τὴς ὑποχρεώσεις τὸς ἐναντι τοῦ ΙΕΡΟΥ μας ΣΥΝΔΕΣΜΟΥ καὶ ἐπιθυμοῦν νὰ θέσουν ὑποψηφιότητα, εἴτε γιὰ τὸ Διοικητικὸ Συμβούλιο εἴτε γιὰ τὴν Ἐξελεγκτικὴ ἐπιτροπὴ, ὀφείλουν πρὸ τοῦ τέλους τοῦ πρώτου δεκαήμερου τοῦ μηνὸς Ὀκτωβρίου 2001 νὰ ὑποβάλλουν πρὸς τὸ ΔΣ σχετικὴ αἴτησή τους, ὅπου νὰ δηλώνουν ἐγγράφως καὶ νὰ προσδιορίζουν τὴν ἐπιθυμία τους γιὰ τὸ Διοικητικὸ Συμβούλιο ἢ γιὰ τὴν Ἐξελεγκτικὴ Ἐπιτροπὴ.

Παρακαλοῦνται οἱ ἀδελφοὶ συμπρεσβύτεροι Ἐφημέριοι τῆς Χώρας νὰ τακτοποιήσουν μέχρι τῆς προτεραιᾶς τῶν Ἀρχαιρεσιῶν τὴς ὑποχρεώσεις τὸς ἐναντι τοῦ ΣΥΝΔΕΣΜΟΥ, ὥστε, σύμφωνα μὲ τὴς διατάξεις τοῦ Καταστατικοῦ, νὰ εἶναι ἔτοιμοι γιὰ τὴς Ἀρχαιρεσίες. Τὴν ἡμέρα τῶν Ἀρχαιρεσιῶν δὲν θὰ γίνουν δεκτὲς αἰτήσεις ἐγγραφῆς ἢ ἐπανεγγραφῆς. Ὅσοι θὰ ψηφίσουν μὲ ἐπιστολὴ δύνανται ν' ἀποστείλουν τὴν συνδρομὴ τὸς ἐντὸς αὐτῆς.

ΑΘΗΝΑ, 1η Σεπτεμβρίου 2001

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ
π. ΕΥΣΤΑΘΙΟΣ ΚΟΛΛΑΣ

Ο ΓΕΝ. ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ
π. ΗΛΙΑΣ ΜΠΑΡΑΜΠΟΥΤΗΣ

Σκέψεις ἐπὶ τοῦ ὠραρίου τῶν ἀκολουθιῶν

Τοῦ Πρωτοπρεσβυτέρου Βασιλείου Θεριοῦ

Ο Πωργῆς μάζεψε τὰ σύνεργά του, τὰ φόρτωσε στὸν γαῖδαρο καὶ ξεκίνησε κατακουρασμένος γιὰ τὸ σπίτι του. Εἶχε ἀπὸ τὸ πρωῖ στὸ χωράφι μὲ λίγο προσφαί καὶ ἡ καμπάνα ποὺ ἀκούστηκε ἀπὸ πολὺ μακριὰ τοῦ θύμισε πὼς πρέπει νὰ βιασθῆ γιὰ νὰ μὴ νυχτώσῃ στὸ δρόμο. Ἡ γυναίκα του εἶχε ταῖσει τὶς κότες καὶ εἶχε σκουπίσει. Περιμένοντας τὸν ἑσπερινὸ εἶχε πιάσει γιὰ λίγο τὸ κέντημα. Τώρα τὸ ἄφησε καὶ μπῆκε νὰ σιγουρستῆ γιὰ νὰ πάῃ στὸ ναό.

Ἡ Κατερίνα βγήκε τρέχοντας καὶ μπῆκε στὸ αὐτοκίνητο. Εἶχε ἀργήσει καὶ ἔπρεπε νὰ πάρῃ τὴν κόρη της ἀπὸ τὸ φροντιστήριο. Θὰ τὴν ἄφηνε στὸ σπίτι καὶ θὰ ἔτρεχε μετὰ στὸ γραφεῖο τοῦ ἀντρα της, ὥστε νὰ πᾶνε μαζὶ στὸ γιατρό. Ἐν τῷ μεταξύ θὰ κρατοῦσε ἡ μητέρα της τὰ παιδιά. Ἐπιστρέφοντας τὸ βράδυ θὰ τὴν πῆγαινε στὸ δικό της σπίτι, μισὴ ὥρα ἀπόσταση.

Τὶ κοινὸ ἔχουν αὐτοὶ οἱ δύο ἄνθρωποι; Ἀπλὰ ἡ καμπάνα, ποὺ καλοῦσε τοὺς πρώτους καὶ καλεῖ τοὺς δεύτερους γιὰ ἑσπερινὸ καὶ ὄρθρο, ἐξακολουθεῖ νὰ χτυπᾷ τὴν ἴδια ὥρα.

Ἔχουν συμβῆ κοσμογονίες στὴν κοινωνία μας ἐδῶ καὶ πενήντα χρόνια, ἀλλὰ τὸ ὠράριο τῶν ἀκολουθιῶν παραμένει ἀπαράλλακτο. Ἄς μοῦ ἐπιτραπῆ νὰ καταθέσω μερικὲς σκέψεις γιὰ προβληματισμὸ τῶν πατέρων καὶ ἀδελφῶν, ἀπὸ τοὺς ὁποίους γνωρίζω ὅτι πολλοὶ τὶς συμμαρίζονται.

Τὸ ὠράριο τῶν ἀκολουθιῶν τοῦ νυχθημέρου, ὅπως εἶναι διαμορφωμένο σήμερα, ἀντανανκλᾶ πιστὰ τὸν ρυθμὸ τῆς ζωῆς τῆς ἀγροτικῆς κοινωνίας. Συγκεκριμένα, ἡ ὥρα τοῦ ἑσπερινοῦ μεταβαλλόταν ἀνάλογα μὲ τὴν ἐποχὴ, ἔτσι ὥστε νὰ μποροῦν οἱ χωρικοὶ νὰ ἐπιτρέψουν στὰ σπίτια τους, χωρὶς νὰ ἔχη πέσει πολὺ ἡ νύχτα, μὰ καὶ δὲν ὑπῆρχε φωτισμὸς

στοὺς δρόμους. Γι' αὐτὸ τοὺς χειμερινούς μῆνες ἀρχίζε (καὶ ἀρχίζει) στὶς 4 ἢ 5, τὸ φθινόπωρο καὶ τὴν ἀνοιξὴ ἀργότερα, τὸ καλοκαίρι στὶς 7, ὥστε νὰ ἀποφεύγεται ἡ πολλὴ ζέστη.

Ὅπως εἶναι γνωστὸ, οἱ ἄνθρωποι παλιὰ πῆγαιναν γιὰ ὕπνο νωρὶς, ὅποτε ξυπνοῦσαν καὶ νωρὶς. Τὸ ξύπνημα τῆς Κυριακῆς δὲν ἀποτελοῦσε δοκιμασία, ὅπως σήμερα (ἀφοῦ σὲ πολλοὺς ἀνθρώπους λείπει ὕπνος καθ' ὅλη τὴν ἐβδομάδα καὶ προσπαθοῦν νὰ τὸν ἀναπληρώσουν τὸ σαββατοκύριακο), δεδομένου ὅτι ξυπνοῦσαν ἀπὸ μόνοι τους νωρὶς κάθε μέρα καὶ ἀρχίζαν τὶς ἀγροτικὲς καὶ οἰκιακὲς ἐργασίες.

Μὲ τὸ ὠράριο αὐτὸ σήμερα γιὰ πλῆθος ἀδελφῶν μας ὁ ἑσπερινὸς εἶναι σχεδὸν ἀνύπαρκτος, ἀφοῦ φθάνουν στὸ σπίτι ἀπὸ τὴ δουλειά τους στὶς 4 καὶ 5 τὸ ἀπόγευμα, καὶ πολλὲς φορὲς πρέπει τότε νὰ φᾶνε τὸ μεσημεριανό τους γεῦμα καὶ νὰ ξαποστάσουν γιὰ λίγο. Ἐξ ἄλλου, ἡ ἀνάγκη γιὰ ξεκούραση τὸ πρωῖ τῆς Κυριακῆς εἶτε καταργεῖ πλήρως τὸν ἐκκλησιασμὸ, εἶτε τοὺς ἀναγκάζει νὰ ἔρχονται γιὰ λίγο πρὸς τὸ τέλος τῆς Λειτουργίας. Γιατί, λοιπόν, δὲν θὰ μπορούσαμε νὰ καθιερώσουμε τὸν ἑσπερινὸ πιὸ ἀργά (π.χ. 7 μ.μ.) γιὰ ὅλο τὸν χρόνον καὶ τὶς πρωῖνὲς ἀκολουθίες ἐπίσης πιὸ ἀργά;

Τὸ πρόβλημα τῆς ζέστης σήμερα μπορεῖ νὰ ξεπερασθῆ μὲ κλιματισμὸ, δεδομένου ὅτι τὰ ἔσοδα τῶν ναῶν ἔχουν ἀυξηθῆ (παλιὰ ἦσαν φτωχοὶ οἱ Χριστιανοί, ἄρα φτωχοὶ καὶ οἱ ναοί). Τὰ ἐκκλησιαστικά μας συμβούλια δαπανοῦν πολλὰ γιὰ πολυτελεῖ ἢ περιττὰ ἢ κακόγουστα, τὴ στιγμὴ ποὺ ὁ κλιματισμὸς εἶναι ἀπαραίτητος σὲ μιὰ χώρα σὰν τὴ δική μας. Πολλοὶ ἔφηβοι θὰ ἐκκλησιάζονταν συχνότερα, ἂν ἤξεραν ὅτι δὲν κινδυνεύουν νὰ λιποθυμήσουν (λόγω τῆς ὑπότασης, συχνῆς σὲ αὐτὴν τὴν ἡλικία).

Ἄλλὰ τὸ σημερινὸ καθεστῶς ἔχει θέσει ὑπὸ διωγμὸν κυρίως τὸν ὄρθρο. Τὰ ὑπέροχα τροπάριά του ἀκούγονται μόνο ἀπὸ ἐλάχιστους ἡλικιωμένους,

οί δὲ κανόνες παραλείπονται συνήθως ἐντελῶς. Γιατί νὰ μὴν ἐξετάσουμε τὴν ἰδέα νὰ τελεῖται ὁ ὄρθρος τῆς Κυριακῆς κατὰ τὸ βράδυ τοῦ Σαββάτου, ὥστε νὰ παραμείνῃ ἡ Λειτουργία γιὰ τὸ πρωῒ, μὲ ἑναρξη κάπως ἀργότερα (π.χ. 9 ἢ 9.30);

Ἄς φαντασθοῦμε τὰ σαββατόβραδα στὴν πόλη ποὺ σφύζει ἀπὸ κίνηση: οἱ ἀνοικτὲς ἐκκλησίες νὰ δέχονται τὸν περιπατητὴ ποὺ θὰ μπῆ ν' ἀνάψῃ ἕνα κερί ἢ ἀπὸ περιέργεια, μὲ τοὺς χοροὺς νὰ ψάλλουν ἀντιφωνικὰ τὰ καθίσματα, τὰ εὐλογητάρια, τοὺς κανόνες, τοὺς αἴνους! Δὲν θὰ μιλήσῃ στίς ψυχές τους αὐτὴ ἡ Λατρεία; Δὲν θὰ κερδίσῃ κάποιους μόνιμα;

Οἱ ἄνθρωποι ἔχουν πλέον ἀποδείξει ὅτι θέλγονται ἀπὸ τίς βραδυνὲς ἀκολουθίες. Ἰδιαίτερα οἱ νέοι μας, οἱ ὁποῖοι τὸ βράδυ πραγματοποιοῦν τὴν ἐξοδὸ τους. Μία Ἐκκλησία ποὺ ἀνοίγει τὸ ἀπόγευμα γιὰ τοὺς ἡλικιωμένους καὶ ποὺ ὁ νέος τὴν βρῖσκει κλειστὴ τὸ βράδυ ποὺ θγαίνει, δὲν τοῦ δίνει ἕνα μήνυμα γιὰ τὸ ποιὸς προτιμᾷ; Εἶναι αὐτὸ ἀκριβῶς τὸ ἐκκλησίασμα ποὺ θέλουμε; Πῶς μπορεῖ νὰ ἔλθῃ ὁ ἄλλος σὲ μᾶς, ὅταν δὲν βλέπῃ διάθεση νὰ πᾶμε ἐμεῖς πρὸς αὐτόν;

Ἡ ἰδέα αὐτὴ βρῖσκει ἀκόμη προσφορότερη ἐφαρμογὴ στὰ παραθεριστικὰ μέρη. Ἐκεῖ παρατηρεῖται τὸ ὀξύμωρο, ἡ καμπάνα νὰ χτυπᾷ γιὰ ἑσπερινὸ ἢ γιὰ Παράκληση τοῦ δεκαπενταύγουστου στίς 7 μ.μ., ὅταν πολλοὶ βρῖσκονται ἀκόμη στὴ θάλασσα. Ἀργότερα, κατὰ τίς 9 μ.μ., ὅταν θγαίνουν γιὰ τὸν περίπατό τους, βρῖσκουν τοὺς ναοὺς κατάκλειστους, ἢ ἔστω ἄδειους.

Τὰ ἴδια ἰσχύουν καὶ γιὰ τοὺς Χαιρετισμοὺς τῆς Παναγίας. Στίς 7 μ.μ. τὸ χωριὸ εἶχε τελειώσει τίς δουλειές του καὶ μποροῦσε σύσσωμο νὰ παρευρεθῆ.

Τώρα τὰ καταστήματα εἶναι ἀνοικτὰ ὡς τίς 8 μ.μ., ὅποτε οἱ ἐργαζόμενοι σ' αὐτὰ ἔχουν παραιτηθῆ ἀπὸ τὴν ἰδέα ν' ἀκούσουν τοὺς Χαιρετισμοὺς. Παρόμοια καὶ οἱ μαθητὲς μὲ τὰ φροντιστήριά τους. Γιατί δὲν θὰ μπορούσαμε νὰ τοὺς ἀρχίζουμε στίς 8.30 μ.μ.;

Τὸ ἀποκορύφωμα αὐτῆς τῆς προβληματικῆς καταστάσεως λαμβάνει χώρα κατὰ τὴν Μεγάλῃ Ἑβδομάδα. Ψάλλουμε «αἶδου ὁ Νυμφίος ἔρχεται ἐν τῷ μέσῳ τῆς νυκτός» καὶ ἔξω ἀκόμη εἶναι μέρα καὶ τὰ παιδιὰ παίζουν στίς πλατεῖες! Ἐν τῷ μεταξύ, ὅσοι ἀπασχολοῦνται στὸ ἐμπόριο εἶναι ἀποκλεισμένοι ἀπὸ τίς ἀκολουθίες. Εὐλαβῆς καταστηματάρχης τροφίμων

Ἀποψη ἐσωτερικοῦ τοῦ Καθολικοῦ τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Βατοπεδίου.

μοῦ ἔλεγε ὅτι ἐδῶ καὶ πάρα πολλὰ χρόνια μόνο στὴν ἀκολουθία τῆς Ἀναστάσεως μπορεῖ νὰ παρευρεθῆ.

Ἄλλὰ καὶ οἱ Χριστιανοὶ ποὺ τρέχουν γιὰ τίς ἀγορές τους κατὰ τὴν Μεγάλῃ Ἑβδομάδα, μόλις καὶ προλαβαίνουν ἀσθμαίνοντας νὰ συμμετάσχουν στίς βραδυνὲς ἀκολουθίες. Τὰ παιδιὰ συνεχίζουν τὰ φροντιστήριά τους μέχρι καὶ τὴν Μεγάλῃ Τετάρτῃ. Ὅσοι διδάσκουν σ' αὐτὰ εἶναι ἐπίσης ἀποκλεισμένοι. Γιατί δὲν θὰ

μποροῦσαν οἱ ἀκολουθίες αὐτὲς ν' ἀρχίζουν στίς 8.30 μ.μ.; Ἔτσι οἱ ἄνθρωποι θὰ ἐπέστρεφαν ἀπὸ τὴν ἀκολουθία γιὰ τὸν ὕπνο καὶ ὄχι ὅπως τώρα, ὅπου τοὐλάχιστον γιὰ ἕνα δίωρο ἀκόμη «ἐπιμορφώνονται» ἀπὸ τὰ τηλεοπτικὰ προγράμματα...

Ὅσον ἀφορᾷ στὸν ἑσπερινὸ τῆς Ἀγάπης κατὰ τὴν Κυριακὴ τοῦ Πάσχα, νομίζει κανεὶς πῶς ἡ Ἐκκλησία μας σκόπιμα «τιμωρεῖ» τὰ παιδιὰ της, ὥστε νὰ μὴν παρευρεθοῦν. Πῶς εἶναι δυνατὸ, μετὰ ἀπὸ ἀγρυπνία, μὲ τὸ πλούσιο πασχαλινὸ τραπέζι νὰ

τελειώνη σὲ οικογενειακὴ ἀτμόσφαιρα στὶς 3 μὲ 4 μ.μ., ἢ καμπάνα νὰ καλῆ τοὺς κατάκοπους πιστοὺς, ποὺ χρειάζονται λίγη ξεκούραση, στὶς 5.30 ἢ στὶς 6 τὸ ἀπόγευμα;

Ἡ *Μεγάλη Τεσσαρακοστὴ* καὶ ἡ *Μεγάλη Ἑβδομάδα* μᾶς θυμίζει ἓνα ἀκόμη λειτουργικὸ ἄτοπο, μὲ ἐπιπτώσεις στὸ ζήτημα τῆς συμμετοχῆς τῶν πιστῶν. Πρόκειται γιὰ τίς πρωϊνὲς Λειτουργίες τῶν *Προηγιασμένων Δώρων*, ἀπὸ τίς ὁποῖες ἐξ ὀρισμοῦ ἀποκλείονται ὅλοι οἱ ἐργαζόμενοι, μὲ ἄλλα λόγια ἡ συντριπτικὴ πλειονότητα τοῦ πληθυσμοῦ τῆς χώρας. Ἐπὶ πλέον, οἱ Λειτουργίες αὐτὲς ὑπάρχουν ἀκριβῶς γιὰ νὰ προηγηθῆ ὀλοήμερη νηστεία. Ὅπως τελοῦνται σήμερα, στερεῖται νοήματος ἡ σύνδεσή τους μὲ τὸν ἑσπερινό. (Ἀποτελεῖ εἰρωνεία νὰ διαβάζουμε λόγια ἑσπερινὰ μὲ μάτια μόλις ἀγουροξυπνημένα).

Ἴσως γιὰ τοὺς λόγους αὐτοὺς ἄρχισαν τελευταῖα νὰ πληθαίνουν οἱ ἀπογευματινὲς προηγιασμένες. Παρ' ὅλα αὐτὰ παραμένουν ἐξαίρεση. Πατὶ δὲν θὰ μπορούσαν νὰ γενικευθοῦν πλέον, ἔτσι ὥστε ν' ἀρχίζουν στὶς 5 μ.μ.; (Καὶ τὴ *Μεγάλη Ἑβδομάδα*, ἐπίσης, ποὺ ἡ βραδυνὴ ἀκολουθία θ' ἀρχίζη πιὸ ἀργά, ὅπως ἤδη ἀνέφερα). Διαφορετικά, μοιάζει σὰ νὰ ἐπινοήσαμε ἓνα ἀντικανονικὸ ὠράριο λατρείας μὲ στόχο ν' ἀποξενώσουμε τοὺς πιστοὺς μας (δύο κακὰ μαζί).

Κατὰ τὸν ἴδιο τρόπο, ποιά σκοπιμότητα ἐξυπηρετεῖ ἡ τέλεση πρωϊνῆς Λειτουργίας κατὰ τὴν *Μεγάλη Πέμπτη* καὶ τὸ *Μεγάλο Σάββατο*, ὅποτε οἱ ἄνθρωποι ἐργάζονται τὸ πρωῖ; Γιὰ νὰ ξεπεραστῆ αὐτὴ ἡ ἀνακολουθία, πολλὲς ἐνορίες τελοῦν πολὺ πρωϊνὴ Λειτουργία, δηλαδὴ ἀπομακρύνοντάς τιν ἀκόμη περισσότερο ἀπὸ τὸν ἑσπερινό. Μάλιστα κάποιοι τελοῦν καὶ ἀγρυπνία τὸ προηγούμενο βράδυ, σχεδὸν ἓνα 24ωρο πρὶν ἀπὸ τὴ φυσικὴ τῆς θέσης! Θὰ μπορούσαν νὰ τελοῦνται στὶς 5 μ.μ., ὅπως καὶ οἱ *Προηγιασμένες*, μὲ βέβαιη τὴν ἀθρόα συμμετοχῆ. Οἱ λίγοι ἡλικιωμένοι ἢ τὰ μικρὰ παιδιὰ ποὺ δὲν θὰ εἶναι σὲ θέση νὰ κοινωνήσουν θὰ ἔχουν τακτοποιηθῆ τὸ *Σάββατο τοῦ Λαζάρου* καὶ τὴν *Κυριακὴ τῶν Βαΐων*. Ἡ ἀπογευματινὴ τέλεσή τους, ἐξ ἄλλου, θὰ λειτουργήσῃ ὡς ἰσχυρότερο κίνητρο γιὰ τὴν παραμονὴ μέχρι τέλους στὴ *Λειτουργία τῆς Ἀναστάσεως* (ποὺ ἔχει μειωμένη συμμετοχὴ) ἐκείνων ποὺ ἐπιθυμοῦν ὅπωςδήποτε νὰ κοινωνήσουν

τίς μέρες αὐτὲς καὶ δυσκολεύονται νὰ τὸ πραγματοποιήσουν σὲ ἀπογευματινὴ ὥρα.

Οἱ ἴδιες σκέψεις ἰσχύουν καὶ γιὰ τὴν παραμονὴ τῶν *Χριστουγέννων* καὶ τῶν *Θεοφανείων*. Εἰδικὰ γιὰ τὴν *Πρωτοχρονιά*, εἶναι φυσικὸ καὶ καθιερωμένο νὰ γιορτάζεται οἰκογενειακὰ ἢ ἀλλαγὴ τοῦ χρόνου, ὅποτε ἡ κατάκλιση λαμβάνει χώρα στὶς 1 ἢ 2 τῆ νύχτα καὶ τὸ πρωῖ ἐκκλησιάζονται ἐλάχιστοι. Δὲν θὰ ἦταν ἐπιβεβλημένο, εἰδικὰ αὐτὴ τὴ μέρα, ἡ πρωϊνὴ ἀκολουθία νὰ ἄρχιζε μιὰ ὥρα ἀργότερα (δηλαδὴ 8-11 π.μ.); Τί νόημα ἔχει ἡ ἐπιμονὴ μας στὴν ρουτίνα ἀδιακρίτως;

Μία Ἐκκλησία ποὺ λαμβάνει ὑπ' ὄψιν τῆς τὸν τρόπο ζωῆς τῶν παιδιῶν τῆς, τοὺς ἀποδεικνύει ὅτι τὰ ἀγαπᾷ καὶ τὰ νοιάζεται. Τὸ νὰ μένουμε ἀγκυλωμένοι στὸ ἀγροτικὸ ἡμερήσιο πρόγραμμα φανερώνει τὴν ἀποξένωσή μας ἀπὸ τὸν σημερινὸ ἄνθρωπο. Τρομάζει κανεὶς, ὅταν σκέφτεται πὼς αὐτὴ ἡ ἀποξένωση ἴσως νὰ χαρακτηρίζει καὶ τὴν ποιμαντικὴ του καθοδήγησι...

Ἴσως κάποιοι ἀντίπουν ὅτι προσπαθοῦμε νὰ «βολέψουμε» τὸν ἄνθρωπο, ἀντὶ νὰ τοῦ ζητήσουμε νὰ ἀσκηθῆ καὶ νὰ κοπιᾷ γιὰ τὴ συμμετοχὴ του στὴ Λατρεία. Ἀπλὰ θὰ ἐρωτήσω: Τότε γιατί δὲν ἀρχίζουμε, π.χ., τὸν ὄρθρο στὶς 5 τὸ πρωῖ ἢ δὲν τελοῦμε τὸν ἐπιτάφιο σὲ ὀλονυχτία (ὅπως στὸ Ἅγιον Ὅρος) ἢ... ἢ... κτλ.; Προφανῶς, διότι δὲν θὰ μπορούν νὰ προσέλθουν παρὰ ἐλάχιστοι. Αὐτὰ τὰ ἐρωτήματα δὲν τελειώνουν πουθενά. Ποιὸς ἀποφασίζει, ποιοὶ θὰ ἐξυπηρετοῦνται καὶ ποιοὶ θὰ ἀποκλείωνται; Ποιὸς θὰ βάλῃ τὸ ὄριο μεταξὺ ἐξυπηρετήσεως καὶ βολέματος, μεταξὺ λογικῆς καὶ παραλογισμοῦ; Ἢδη ἔχουμε κάνει τίς ἐπιλογές μας ὡς πρὸς τὸ ὠράριο. Δὲν εἶναι κακό, μάλιστα, εἶναι καὶ χριστιανικό, διότι δείχνει ταπεινώσι ν' ἀναγνωρίσουμε ὅτι χρειάζεται διόρθωσι.

Δὲν ὑπάρχουν ἱερὲς ὥρες, οὔτε ἱερὰ προγράμματα. Ἱερὲς εἶναι μόνο οἱ ψυχὲς τῶν ἀνθρώπων. Γι' αὐτὲς καὶ μόνο ὑπάρχουν τὰ προγράμματα. «Τὸ Σάββατον διὰ τὸν ἄνθρωπον ἐγένετο, οὐχ ὁ ἄνθρωπος διὰ τὸ Σάββατον» (Μάρκ. 2, 27). Φρονῶ ὅτι μιὰ ἀποτελεσματικώτερη ποιμαντικὴ τοῦ σημερινοῦ ἀνθρώπου ἀπαιτεῖ τόλμη καὶ φαντασία. Καὶ τὰ δύο μπορούν νὰ ἐξευρεθοῦν, ἀφοῦ θὰ ἔχουν ὡς κίνητρο τὴν ἀγάπη.

ΟΥΣΙΣ ΤΟΥ ΦΙΛΑΝΘΡΩΠΙΚΟΥ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΥ ΕΡΓΟΥ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ

ΑΙΜΟΔΟΣΙΑ: ΣΤΑΥΡΟΦΟΡΙΑ ΑΓΑΠΗΣ*

Ένας από τους πιό σπουδαίους τομείς του ποιμαντικού έργου της Έκκλησίας μας είναι η έθελοντική αίμοδοσία. Έαν η φιλανθρωπία αποβλέπει στη συντήρηση και στην ποιοτική αναβάθμιση του τρόπου ζωής του πάσχοντος συνανθρώπου μας, η αίμοδοσία στοχεύει στη διάσωσή της. Και επειδή η ζωή στην ορθόδοξη πίστη μας δεν ταυτίζεται με την βιολογική λειτουργία του οργανισμού, την επιβίωση, αλλά με την όντως ζωή, που είναι ο Χριστός, κατανοεί κανείς γιατί η αίμοδοσία είναι πράξη έμπρακτης συμμετοχής, τηρουμένων των αναλογιών, στην αγάπη του έσταιρωμένου Ίησού.

Ο Χριστός είναι ο πρώτος Αίμοδότης-Ζωοδότης της ανθρωπότητας. Στά Ιχνη Του πορεύεται ο πιστός αίμοδότης, γεγονός που τὸ ἀποδεικνύει με δύο τρόπους: α) με την συμμετοχή του στο μυστήριο της Θείας Εὐχαριστίας, κατὰ την ὁποία γίνεται κοινωνός του Ἁγίου Σώματος καὶ τοῦ Τιμίου Αἵματός Του, καὶ β) με την προσφορά τοῦ αἵματός του στὸν πλησίον του, που λόγω τῆς Βαπτίσεώς του είναι «συγγενής» του, δηλαδή με την πνευματική έννοια ἀληθινὸς ἀδελφός του. Ἐπομένως, ἡ αίμοδοσία μέσα στην Έκκλησία είναι συνυφασμένη με την πνευματική κατάσταση τοῦ πιστοῦ. Μὲ ἄλλα λόγια είναι ἓνα βαρόμετρο τῆς ἀνιδιοτελοῦς ἀγάπης του.

Τί είναι ὅμως αίμοδοσία; Αίμοδοσία είναι ἡ ἐκούσια προσφορά μικρῆς ποσότητας ἀπὸ τὸ

αἷμα μας γιὰ νὰ σωθεῖ κάποιος συνάνθρωπός μας που κινδυνεύει. Τὸ ξεκίνημα δὲν είναι δύσκολο, οὔτε ἀπαιτεῖ ἔξοδα. Χρειάζεται ἀγάπη, ἀποφασιστικότητα καὶ κυρίως ζωντανή πίστη, γνωρίσματα κάθε χριστιανοῦ, που κάνει πράξη τὸ λόγο τοῦ Θεοῦ. Καὶ μόνο ἡ σκέψη ὅτι πέντε λεπτὰ ἀρκοῦν γιὰ νὰ σωθεῖ ἓνας ἄνθρωπος, συντριβεῖ κάθε φόβο καὶ μικροψυχία, γίνεται πηγὴ θάρρους καὶ ἀκλόνητης ἀπόφασης γιὰ τὴν πραγματοποίηση τῆς προσφοράς αἵματος. Τέλος, γίνεται αἰτία ἐσωτερικῆς χαρᾶς, διότι ἡ ἔμπρακτη ἀγάπη, ἡ ἀνθρωπιά καὶ ἡ χάρη τοῦ Θεοῦ, μᾶς μεταμορφώνουν ἐσωτερικὰ καὶ μᾶς ἀγιάζουν.

Αὐτὴ ἡ πρόσκληση ζωῆς σὲ κάποιον συνάνθρωπό μας που κινδυνεύει είναι χριστιανικὸ καθήκον. Ἄν ἀρνηθοῦμε τὴν πρόσκληση, τότε πῶς θὰ ἔχουμε τὴν ἀπαίτηση νὰ δώσουν αἷμα οἱ

ἄλλοι γιὰ μᾶς τοὺς ἴδιους ἢ γιὰ κάποιο δικό μας πρόσωπο, ἔαν τὸ χρειαστοῦμε; Ὅλοι γνωρίζουμε ὅτι τὸ αἷμα δὲν μπορεῖ νὰ κατασκευαστεῖ, διότι είναι ἓνας ἴστος σὲ ρευστὴ κατάσταση, που χρησιμεύει ὡς μέσο ἐπικοινωνίας τῶν διαφόρων ὀργάνων τοῦ σώματος. Πρωταρχικὸς καὶ ἀναντικατάστατος ρόλος του είναι ἡ μεταφορὰ ὀξυγόνου, ἡ ἄμυνα τοῦ ὀργανισμοῦ ἐνάντια στὰ μικρόβια καὶ ἡ μεταφορὰ θρεπτικῶν οὐσιῶν. Τέλος, είναι ὁ ἀγωγὸς γιὰ τὴν ἀποβολὴ ἀπὸ τὰ νεφρὰ τῶν ἀχρήστων ἢ καὶ βλαβερῶν οὐσιῶν ἀπὸ τὸν ὄργανο

* Προδημοσίευση ἀπὸ τὸν ὑπὸ ἔκδοση τόμο γιὰ τὸ Φιλανθρωπικὸ καὶ κοινωνικὸ ἔργο τῆς Έκκλησίας τῆς Ἑλλάδος σήμερα, Ἀθήνα 2001.

νισμό μας. Καμιά φαρμακευτική βιομηχανία δεν είναι σὲ θέση νὰ παρασκευάσει αὐτό, τὸ τόσο πολύτιμο ὕλικὸ ζωῆς. Ἀπὸ τὴν ἄλλη πλευρὰ ἡ προσφορὰ αἵματος δὲν εἶναι μόνο μία πράξη θυσίας γιὰ νὰ σωθεῖ κάποιος ἀδελφός μας, ποὺ κινδυνεύει ἡ ζωὴ του. Εἶναι ταυτόχρονα καὶ μία πράξη ποὺ ὠφελεῖ πολὺ καὶ τὸν αἰμοδότη. Διότι τὸ αἷμα τοῦ ὄργανισμοῦ μας ἀνανεώνεται κατὰ κάποιο τρόπο καὶ συντελεῖ ἔτσι στὴ μεγαλύτερη ἐνεργητικότητα τοῦ ὄργανισμοῦ μας. Ἐκτὸς αὐτοῦ, τὸ αἷμα, πρὶν χορηγηθεῖ, ἐξετάζεται σχολαστικὰ στὰ ἰατρικὰ ἐργαστήρια γιὰ πολλές ἀσθένειες ποὺ πιθανὸν νὰ ἔχει περάσει ὁ αἰμοδότης χωρὶς νὰ τὸ ξέρει. Σὲ περίπτωσι ποὺ διαπιστωθεῖ ὀτιδήποτε, τὸ αἷμα καταστρέφεται καὶ ὁ αἰμοδότης εἰδοποιεῖται μὲ προσωπικὴ ἐπιστολὴ γιὰ νὰ κάνει τὶς ἀπαραίτητες ἰατρικὲς ἐξετάσεις.

Μὲ βάση τὰ δεδομένα αὐτά, ἡ Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία μας ἔχει ἐδῶ καὶ ἀρκετὲς δεκαετίες ἀναπτύξει μία πολύπλευρη καὶ ἀξιοθαύμαστη πνευματικὴ κινητοποίηση, μὲ σκοπὸ νὰ ἐνεργοποιήσει ὅσο τὸ δυνατόν περισσότερους πιστοὺς της, οὕτως ὥστε νὰ τοὺς κάνει ἐθελοντὲς αἰμοδότες. Καὶ ὄντως τὰ ἀποτελέσματα εἶναι ἀξιοθαύμαστα.

Τὸ ἔργο στὴν Ἱερά Ἀρχιεπισκοπὴ Ἀθηνῶν

Ἐνδεικτικὰ ἀναφέρουμε ὅτι, μόνο στὴν Ἱερά Ἀρχιεπισκοπὴ Ἀθηνῶν, συνεστήθη ὑπὸ τὴ Διεύθυνση Χριστιανικῆς Ἀλληλεγγύης Κεντρικὸ Γραφεῖο Αἰμοδοσίας, τὸ ὁποῖο συντονίζει τὴν διενέργεια ἐνοριακῶν αἰμοδοσιῶν. Ἐπίσης, σὲ κάθε Ἐνορία ἔχει δημιουργηθεῖ μία πενταμελὴς ἐπιτροπὴ ἐνοριακῆς ἐθελοντικῆς αἰμοδοσίας, μὲ ἐπικεφαλῆς τὸν ὑπεύθυνο ἱερέα ἐπὶ τῆς αἰμοδοσίας, ἕναν ἰατρὸ καὶ τρία ἀκόμη μέλη, ὥστε κάθε ἔξι μῆνες ἢ κάθε χρόνο, νὰ ἀναλαμβάνει ἀνιδιοτελῶς ὅλη τὴν πολυσύνθετη διαδικασία προετοιμασίας τῆς αἰμοδοσίας, μὲ ἐνημέρωση καὶ εὐαισθητοποίηση τοῦ πληρώματος τῆς Ἐκκλησίας, ἐξεύρεση νέων αἰμοδοτῶν, ἀπονομὴ μεταλλίων καὶ ἀναμνηστικῶν,

διοργάνωση ἡμερίδων, ὁμιλιῶν, ἐορταστικῶν ἐκδηλώσεων πρὸς τιμὴν τῶν παλαιῶν αἰμοδοτῶν, εἰδικῶν ἐκδόσεων κλπ.

Τὸ ἔργο στὶς Ἱερὲς Μητροπόλεις

Ἐξ ἴσου ἀξιόλογες προσπάθειες γίνονται σχεδὸν σὲ ὅλες τὶς Ἱερὲς Μητροπόλεις τῆς Πατρίδος μας, μὲ σκοπὸ ἡ κάθε τοπικὴ Ἐκκλησία, μὲ τὴν ἐμπνευσμένη καθοδήγηση τοῦ Ἐπισκόπου καὶ τῶν Ἱερέων της, νὰ εἶναι αὐτάρκης σὲ ποσότητα αἵματος, προκειμένου νὰ καλύπτει τὶς ἀνάγκες τῶν κατοίκων της. Χιλιάδες εἶναι οἱ μονάδες αἵματος ποὺ συγκεντρώνονται ἐτησίως ἀπὸ τοὺς πιστοὺς.

Οἱ ἀφανεῖς ἐθελοντὲς

Ὅπως γνωρίζουμε πολὺ καλά, πίσω ἀπὸ κάθε αἰμοδοσία ὑπάρχουν πολλές δεκάδες ἀφανεῖς «ἐργάτες», οἱ ὁποῖοι ἀναλώνονται γιὰ τὴν πρόοδο καὶ τὴν ἐξάπλωσὴ της. Τὸ πολὺ σημαντικό καὶ συνάμα ἄκρως ἐλπιδοφόρο μήνυμα ποὺ ἐξάγεται ἀπὸ ὅλες τὶς ἐνοριακὲς ἐθελοντικὲς αἰμοδοσίαις εἶναι, ὅτι σὲ ὅλες συμμετέχουν νέοι καὶ νέες, σὲ ποσοστὸ μεγαλύτερο τοῦ 45%, μὲ μοναδικὰ κίνητρά τους τὴν ζωσα ἀγάπη, τὴν θερμὴ πίστη τους στὸ πρόσωπο τοῦ Χριστοῦ, ἀλλὰ καὶ τὴν ἐμπιστοσύνη ποὺ δείχνουν στὰ προτρεπτικὰ λόγια τῶν ἱερέων - ποιμένων κάθε Ἐνορίας. Μὲ τὸν τρόπο αὐτὸ ἀποδεικνύεται πόσο πολὺ οἱ νέοι γίνονται θετικοὶ δέκτες κάθε πρωτοβουλίας, τὴν ὁποία ἀναλαμβάνει ἡ Ἐκκλησία, μὲ σκοπὸ τὴν ἀνακούφιση τοῦ πονεμένου, τραυματισμένου ἢ ἀσθενοῦς ἀδελφοῦ μας ποὺ ἔχει ἀνάγκη ἀπὸ αἷμα.

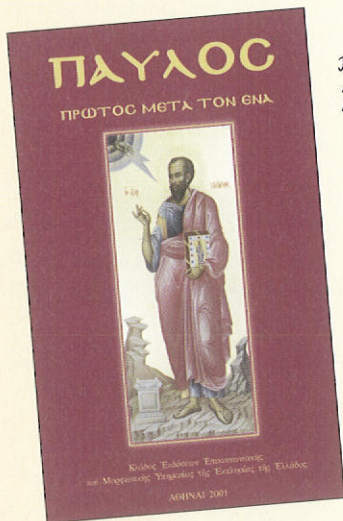
Ἡ ἐθελοντικὴ καὶ μὴ ἀμειβόμενη αἰμοδοσία ἴσως εἶναι τὸ δυσκολότερο ἀλλὰ καὶ τὸ σπουδαιότερο ἄθλημα αὐθεντικῆς ἀνθρωπιᾶς. Προφανῶς, τὸ ὁποιοδήποτε ἄθλημα τοῦ σώματος προϋποθέτει καταβολὴ σωματικῶν κυρίως δυνάμεων καὶ δεξιοτήτων, ἐνῶ αὐτὸ τὸ ἄθλημα τῆς αἰμοδοσίας, ὡς ἄθλημα ἀγάπης καὶ προσφορᾶς, προϋποθέτει πύρωμα καρδιάς καὶ φλό-

γα ψυχής, που ως κινητήριες δυνάμεις τεντώνουν το χέρι του έθελοντή αίμοδότη για να προσφέρει το αίμα της καρδιάς του ως έλπιδα ζωής στον πάσχοντα συνάνθρωπό του. Η έθελοντική αίμοδοσία, ως προσπάθεια υπέρβασης του «εγώ», οδηγεί τον αίμοδότη στη συνάντησή του με το «σύ» του διπλανού μας, με τον άγνωστο, αλλά όχι ανώνυμο συνάνθρωπό μας, ο οποίος σε πείσμα αυτής της παράλογης παγκοσμιοποίησης, που κάποιοι θέλουν να μάς επιβάλλουν δίχως όρους και προϋποθέσεις, θα παραμείνει ο αδελφός μας.

Τα αξιώματα, τα όποια διασφαλίζουν ως σταθερές ασφαλιστικές δικλίδες την έθελοντική και μη άμειβόμενη αίμοδοσία στην Έκκλησία, είναι ή अनιδιοτελής αγάπη, που κάνει τον άνθρωπο να είναι πρώτα φιλόθεος και μετά φιλόανθρωπος, ή παντελής απουσία κάθε προνομίου, οικονομικού, εργασιακού ή κοινωνικού χαρακτήρα από τον αίμοδότη και, τέ-

λος, ή χαρά που αποκομίζει ο αίμοδότης από την όντως κορυφαία και μοναδική στιγμή της προσφοράς αίματος που τον καταξιώνει ως ανθρώπινο πρόσωπο, αφού υπερβαίνει τον εαυτό του και τον όποιο βαθμό έγωκεντρικότητός του, νοιώθοντας ως δικό του το πρόβλημα του συνανθρώπου του.

Την Μ. Παρασκευή το βράδυ, σε ένα από τα έγκώμια του έπιταφίου ψάλλουμε: «Ὡσπερ πελεκάν, τετρωμένος την πλευράν σου Λόγε, σούς θανόντας παίδας εξώσας, έπιστάξας ζωτικούς αυτοίς κρουνούς». Ο Πρώτος και Μεγάλος Αίμοδότης αγάπης και ζωής θα παραμείνει στους αιώνες ο έσταυρωμένος Χριστός και οι άληθινοί «φίλοι» Του βαδίζουν πάνω στα ίχνη Του προς το Γολγοθά. Η Έκκλησία Του, ως Θεανθρώπινη Κοινωνία, συνεχίζει το έργο της αδελφοσύνης και της σωτηρίας των ανθρώπων, κάτω από την σκιά του σταυρού Του.

Ο Άπόστολος Παύλος, ή ήρωϊκότερη άποστολική μορφή της πρώτης χριστιανικής περιόδου, υπήρξε ο κατ' έξοχήν Άπόστολος των έθνών, ο μοναδικός διδάσκαλος και ο σπουδαιότερος παιδαγωγός της Οίκουμένης, ο έκκλησιαστικός αγωνιστής και φυτουργός της Έκκλησίας. Αυτός ο αρχιτέκτονας της οικουμένης Έκκλησίας και κοινωνικός αναμορφωτής, υπήρξε ακόμη ο μεγαλύτερος πρωτοπόρος της διεθνούς συμφιλίωσης με το πρωτάκουστο κήρυγμα της ένότητας των λαών και της ισότητας των ανθρώπων «οὐκ ἔνι Ἰουδαίος οὐδέ Ἕλλην, οὐκ ἔνι δοῦλος οὐδέ ἐλεύθερος, οὐκ ἔνι ἄρσεν και θήλυ πάντες γάρ ἡμεῖς εἷς ἔστε ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ» (Γαλ. 3, 28).

Στόν τόμο, τον όποιο προλογίζει ο Μακ. Αρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν κ. Χριστόδουλος, γράφουν Ἱεράρχες, κληρικοί, μοναχοί και καθηγητές Πανεπιστημίου.

**Ένα βιβλίο απαραίτητο για κάθε βιβλιοθήκη.
Διαστάσεις τόμου: 22 x 30, Τιμή 15.000 δραχ.
Παραγγελίες: τηλ. 72.26.597, 72.18.308**

Ἐφημέριος στὸν «Ἐφημέριο»...

Ἡ Ἐνορία τῶν Ἁγίων Τιμοθέου καὶ Μαύρας στὴν Ἡλιούπολη

Μὲ τὰ δυὸ χέρια τους οἱ δυὸ Ἅγιοι Τιμόθεος καὶ Μαύρα εὐλογοῦν τὸν κλῆρο καὶ τὸν λαὸ τῆς Φερωνύμου ἐνορίας τους στὴν καρδιά τῆς Ἡλιούπολης. Εὐλογοῦν καὶ σκέπουν ὅλους αὐτοὺς τοὺς ἀνθρώπους ποὺ -σὰν βομβοῦσα κυψέλη- προάγονται, ὀλοένα, πνευματικά.

Τίμα τὸν ἀτίμητο κι ἄς εἶναι ἡ τιμὴ δική σου, λέει ὁ λαὸς μας καὶ συνεχίζει: Τίμα τὸν τιμώμενο, γιατί τοῦ πρέπει. Τὸ εὐστοχο αὐτὸ γνωμικὸ μᾶς παρεκίνησε γιὰ τὴν ἔναρξη καὶ παρουσία τοῦ ἀθόρυβου ἔργου τῶν Ἐφημερίων στὸν «Ἐφημέριο». Βέβαιοι ὅτι ἡ τιμὴ «ἐπὶ τὸ πρωτότυπον διαβαίνει», καταπιαστήκαμε νὰ φέρουμε στὸ φῶς -πρὸς μαρτυριαν- ἔργο ζηλευτό. Στὸ παρὸν ἄρθρο θὰ ἀπευθύνουμε τὸν λόγο στὸν καθ' ὕλην -κατά... πνεῦμα, στὴν κυριολεξία- ἀρμόδιο γιὰ νὰ ξεδιπλώσει ἐκεῖνος τῆς πλούσιες πτυχές. Εἶναι ὁ Πρωτοπρεσβύτερος π. Ἰωάννης Μπενέτος, ὁ προϊστάμενος -ἦτοι ὁ διάκονος τῆς ἀγάπης- τοῦ ἐνοριακοῦ Ναοῦ, ὁ σεπτὸς λευίτης ποὺ διακονεῖ 35 χρόνια τὸ θυσιαστήριο. Καταγόμενος ἀπὸ τὴν Σάμο σπούδασε στὴν Πατιάδα Σχολή. Ὅταν ἔλαβε τὴν Ἱερωσύνη ἀπὸ τὸν μακαριστὸ Ἀρχιεπίσκοπο Αὐστραλίας κυρὸ Ἰεζεκιήλ, τοῦ ἐλέχθη: «*Ἱερωσύνη σημαίνει ἀδιάκοπος ἀγάπης καὶ ἀγωνία.*»

Τὸν ρωτήσαμε πῶς ἔγινε ὁ λαμπρὸς Ναὸς ποὺ διακονεῖ χωρὶς τὰ ἀπαραίτητα ἐντὸς δεκαετίας.

- "Ὅλα ἔγιναν μὲ τὴ βοήθεια τοῦ Θεοῦ, τὴν μεσιτεία τῶν Ἁγίων μας καὶ τὴν συμπαράσταση τῶν καλῶν μας ἐνοριτῶν. Μὲ ταπείνωση σᾶς γνωρίζω ὅτι ὁ ἱερεὺς πρέπει νὰ βιώνει στὴν διακονία του τὴν παρουσία τῆς Χάριτος τοῦ Παναγίου Πνεύματος, στὸ ὅποιο πρέπει νὰ ἔχει συναίσθηση ὑποταγῆς ἄνευ ὄρων. Προσωπικά, ἔχω μία φτωχικὴ ἐμπειρία ἀπὸ τὸν πρῶτο Ναὸ ποὺ ἀνεγέρθη, ὅταν διακονοῦσα στὸ Σίδνεϋ τῆς Αὐστραλίας, πρὶν 35 χρόνια περίπου, ἐν ὀνόματι τῆς Ἁγίας Μεγαλομάρτυρος Εὐφημίας, ἀπὸ μία παραγκοῦλα. Ὑπῆρξε γιὰ μένα, ἕνα νεαρὸ ἱερέα 28 ἐτῶν, δωρεὰ τοῦ Οὐρανοῦ. Τὸ ἀσθενὲς τῆς υγείας μου μὲ ἀνάγκασε νὰ ἐπιστρέψω, μετὰ τὸ πέρας τῆς ἀνεγέρσεως τοῦ

Ναοῦ, στὴν πατρίδα, ἀφήνοντας πίσω μου 5 Δημοτικὰ Σχολεῖα, μὲ ἀρκετὲς ἑκατοντάδες παιδόπουλα.

Στὴν Ἡλιούπολη τοποθετήθηκα τὸ 1982, σὲ μία ἐνορία χωρὶς οἰκόπεδο καὶ χρήματα, ἀλλὰ μὲ ἀνθρώπους ποὺ εἶχαν ζῆλο καὶ ἀγάπη. Ὁ Ναὸς ἦταν μία μικρὴ «παράγκα» στὸ οἰκόπεδο ἐνοριτοῦ. Μὲ προσευχὴ, ἀγρυπνία, ἀγωνία πολλή, μὲ τὴ βοήθεια τοῦ Θεοῦ καὶ ἀδελφῶν, τὸ ἔργο τῆς ἀποπεράτωσης τοῦ Ναοῦ ἄρχισε νὰ παίρνει «σάρκα». Εἶναι ἀνθρωπίνως ἀνεξήγητο πῶς ἔγινε αὐτὸ τὸ θαῦμα στὴν ὁμορφὴ αὐτὴ περιοχὴ στοὺς πρόποδες τοῦ Ὑμηττοῦ. Ἐνα ἀβάσταχτο οἰκονομικὸ χρέος πολλῶν ἑκατομμυρίων ἐπωμίσθηκε ἕνας ἀνάξιος Ἱερεὺς μὲ τὴν καρδιακὴ συμπαράσταση μίας κούφτας ἀνθρώπων ποὺ εἶχαν μέσα τους τὸν Χριστό.

Σᾶς γνωρίζω ὅτι τὰ ἔργα τοῦ Θεοῦ ποὺ γίνονται δὲν εἶναι ἐπιτυχίες τῶν ἀνθρώπων, ἀλλὰ καταξίωση τῶν ὀργάνων τῆς Χάριτος τοῦ Θεοῦ πρὸς σωτηρίαν ψυχῶν. Ἐμεῖς ὡς ἄνθρωποι ἀμαρτωλοὶ δεχόμαστε τὰ καθημερινὰ θαύματα στὴν διακονία μας, τὰ ὅποια δὲν ἐκφράζονται μὲ τὴν λογικὴ τοῦ ἀνθρώπου, μὲ προὑπολογισμοὺς ἢ ἀπολογισμοὺς.

Στὴν Ἐνορία μας ὑπάρχουν καὶ τέσσερα παρεκκλήσια. Ξέρετε ὅτι οἱ περισσότεροι ἱερεῖς τῶν Ἀθηνῶν προερχόμαστε ἀπὸ ἐπαρχίες. Ἐκεῖ ἔχομε βιώσει ἀπὸ παιδιὰ τῆς ἱερότατης ἐμπειρίας στὸ Ναὸ τοῦ χωριοῦ καὶ στὰ πολλὰ παρεκκλήσια, μὲ τὰ τοπικὰ ἦθη καὶ ἔθιμα, τῆς ὁδοιορίας, τῆς ψαλμωδίας, τὰ τραγούδια, σὲ ὁμορφα χρόνια. Ἐδῶ στὴν φιλόξενη ἀλλὰ ἀπρόσωπη πόλη, πῶς θὰ γνωρίσουν τὰ παιδιά μας, ποὺ μεγαλώνουν μέσα σὲ δυσκολίες, τί σημαίνει γιορτή, πανηγύρι, παρεκκλήσι; ποῦ θὰ γνωρίσουν τοὺς Ἁγίους καὶ τὴν δωρεὰ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος; πῶς θὰ τοὺς μεταδώσουμε τὴν παράδοσή μας, τὴν ἀγάπη στὸν Θεὸ καὶ στοὺς ἀνθρώπους; Αὐτὸ ἦταν τὸ κίνητρο ποὺ μᾶς ἔκανε μέσα ἀπὸ ἀντιξοότητες νὰ παραδώσουμε στὸν λαὸ μας τὰ 4 αὐτὰ καταφύγια.

- π. Ἰωάννη, μιλήστε μας λίγο γιὰ τὴν εἰκοσαετή πορεία τῆς ἐνορίας σας καὶ πῶς κρίνετε τὸ ἔργο ὅλα αὐτὰ τὰ χρόνια;

Ἐπιμέλεια: Μανώλης Μελινὸς

- Η χάρη του Θεού καλύπτει κάθε δραστηριότητά μας. Τα ποιμαντικά προβλήματα έχουν ευλογημένο τέλος με ύπομονή, κατανόηση και αγάπη. Η ενορία μας έχει μια ζωντανή παρουσία στην περιοχή. Αυτό βιώνεται από τον κόσμο καθημερινά, γι' αυτό και η ανταπόκρισή του είναι μεγάλη και αξιοθαύμαστη. Στις χαρές, στις λύπες, στα προβλήματα, στον θάνατο, στην ανέχεια, στο κρεβάτι του πόνου, σε πάσης φύσεως ατομικές και οικογενειακές ανάγκες είμαστε παρόντες και συμμετέχουμε στις δοκιμασίες των αδελφών μας, παρά το γεγονός ότι είμαστε μία μικρή και φτωχή ενορία. Μόνο η φιλάνθρωπη Ιερατική διακονία φέρει τα επιθυμητά αποτελέσματα σε όλους τους ποιμαντικούς τομείς. Αυτή την πραγματικότητα ζω, ως ευλογία, με τους αδελφούς μου επί 20 χρόνια, μέσα και έξω από τον Ναό, φανερά αλλά και μυστικά στην καρδιά μου.

- Ποιοί σας εστήριξαν, Γέροντα, στις δύσκολες περιόδους, για την όρθη πνευματική πορεία της Ένορίας σας, αλλά και για την υλική προαγωγή του έργου;

- Θα σας εξομολογηθώ κάτι: το να ακολουθήσει κανείς τον Χριστό και να Τον διακονήσει στη ζωή του δεν είναι μία απλή επιλογή.

Η σχετική τελειότητα του Ίερέως, ως ανθρώπου, δεν βρίσκεται στις ανθρώπινες αρετές αλλά στον Σταυρό του Χριστού. Γιατί σας το λέγω αυτό; Διότι οι συνεργάτες και οι βοηθοί μας πλησιάζουν τον Ίερέα κάθε Ένορίας έφ' όσον τους έχει κερδίσει στην αγάπη και στην ύπακοή στο θέλημα του Θεού. Η Άγια Μαύρα ως Ένορία υπάρχει θεμελιωμένη στις ψυχές των ένοριτών ως δώρο Θεού και η μέχρι σήμερα προκοπή της οφείλεται στην αγάπη και έμπιστοσύνη όλων προς όλους.

- π. Ιωάννη, πώς βλέπετε την Ένορία και την παρουσία της στα χρόνια που ζούμε;

- Οι καιροί που ζούμε είναι δύσκολοι και αποκαλυπτικοί. Σύγχυση, συμβιβασμοί, σκοπιμότητες... Οί Ένορίες, για τα χρόνια που έρχονται, θα χρειασθούν Ποιμένες με περισσότερα προσόντα από εμάς σκεπασμένα από την Χάρη του Θεού.

Πολλές φορές οί Ίερείς δίνουμε την εντύπωση ότι η Ένορία άσχολεϊται περισσότερο με καθήκοντα διοικητικά και οικονομικά, ενώ έρχονται σε δεύτερη θέση τα πνευματικά, τα φιλανθρωπικά, και τόσα άλλα που μαστίζουν τον σύγχρονο άνθρωπο. Η Ένορία ως Σώμα Χριστού οφείλει να αγωνίζεται για να αλλάξει τον κόσμο σε κατοικήτήριο του Θεού. Ο καθένας μας πρέπει μέσα από τον ένοριακό βίο να νιώσει μέλος του Σώματος Χριστού...

Εμείς, ως Ίερείς και Ποιμένες, οφείλουμε να ζήσουμε την ευλογία της ταπεινής ουσιαστικής διακονίας, να είμαστε Χριστοκεντρικοί στη ζωή μας και στους γύρω μας, ειρηνικοί και ειρηνοποιοί, αγωνιστές και μαχητικοί, να φροντίζουμε με την καθημερινή μας διακονία να γίνει με την Χάρη του Θεού ο κόσμος μας «καινή κτίσις» και ο άνθρωπος να ένδυθει τον νέον, τον ανακαινούμενον εις επίγνωσιν κατ' εικόνα του κτίσαντος αυτόν.

Ἡ Ἐξαφάνιση τῆς Κιβωτοῦ τῆς Διαθήκης

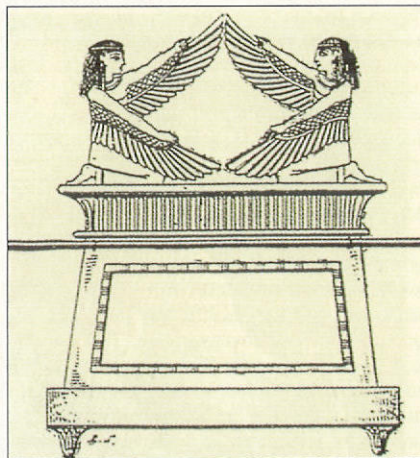
Τοῦ Χρήστου Καραγιάννη

β'

Ὁ ἀρχαιολόγος Blaser³⁰ εἶχε διαφορετικὴ ἄποψη ὡς πρὸς τὴ θέση, ὅπου θὰ μπορούσε νὰ ἀνακαλυφθεῖ ἡ Κιβωτός. Ἀπέριψε τὸ ὄρος Νέμπο, καθὼς θεώρησε ὅτι χιλιομετρικὰ θρῖσκειται σὲ μεγάλη ἀπόσταση ἀπὸ τὴν Ἱερουσαλήμ, γεγονός τὸ ὁποῖο καθιστᾶ δύσκολη τὴ μεταφορὰ τῆς Κιβωτοῦ ἐκεῖ. Ὁ Blaser, χρησιμοποιώντας «φαντασία, λογικὴ, αἰτία καὶ καταστάσεις», ὑπέδειξε ἕνα σπήλαιο κοντὰ στὰ παράλια τῆς Νεκρᾶς Θάλασσας, στὸ Ein Yedi, ὡς τὸ ἰδανικὸ σημεῖο, ὅπου θὰ μπορούσε νὰ φυλάσσεται τὸ ἱερότερο ἀντικείμενο τῶν Ἰσραηλιτῶν. Τὸ σημεῖο αὐτὸ ἀπέχει μόλις 40 μίλια ἀπὸ τὴν Ἱερουσαλήμ, ταυτίζεται μὲ τὸν βασιλιὰ Δαυῖδ καὶ εἶναι πολὺ πιθανὸ σὲ αὐτὸ νὰ εἶχε τοποθετηθεῖ τὸ ἱερὸ ἀντικείμενο, μὲ τὸ ὁποῖο ἦταν περισσότερο συνδεδεμένο τὸ ὄνομα τοῦ βασιλιᾶ. Ὁ Blaser ζήτησε τὴ συνδρομὴ ἑνὸς γεωφυσικοῦ μηχανικοῦ, τοῦ Frank Ruskey, καὶ ἑνὸς γεωλόγου μηχανικοῦ, τοῦ Richard Burdick, προκειμένου νὰ πραγματοποιήσουν μιά γεωφυσικὴ ἔρευνα τῆς περιοχῆς χρησιμοποιώντας ἠλεκτρικὰ συστήματα μέτρησης καὶ σύλληψης ἀντικειμένων, καθὼς καὶ σεισμικὲς μετρήσεις τοῦ ὑπεδάφους. Πράγματι, ἡ ἔρευνά τους ἐντόπισε ἕνα μεγάλο σπήλαιο σὲ σχῆμα ὕψιλον (Υ), στὸ πάτωμα τοῦ ὁποῖου οἱ Ruskey καὶ Burdick ἀντίκρυσαν ἕναν «ἀσυνήθιστο κατακόρυφο θράξο» μὲ «μερικὸ ἄνοιγμα», τὸ ὁποῖο συμπέραναν «ὅτι μᾶλλον δημιουργήθηκε ἀπὸ συστολὴ ἢ συμπύκνωση ἑνὸς τείχους ποῦ κατασκευάστηκε ἀπὸ ἀνθρώπινο χέρι». Στὴν κορυφὴ τοῦ γκρεμοῦ ὑπῆρχε ἕνας ἀκόμη θράξος, ὁ ὁποῖος εἶχε μετακινηθεῖ στὸ κανάλι τῆς πηγῆς τοῦ νεροῦ, πάνω ἀπὸ τὴν ὑποτιθέμενη εἰσοδο τοῦ σπηλαίου.

Ὁ Blaser ἦταν «αἰγυριος» ὅτι ἀνακάλυψε τὸ σπήλαιο τοῦ Δαυῖδ, στὸ ὁποῖο φυλασσόταν ἡ Κιβωτός

τῆς Διαθήκης μὲ τὶς Δέκα Ἐντολές, γραμμένες ἀπὸ τὸ χέρι τοῦ Θεοῦ σὲ δύο πλάκες, ἡ ράβδος τοῦ Ἀαρῶν, ἕνα χρυσοῦ δοχεῖο μὲ «μιάνα» καὶ αὐθεντικούς καταλόγους γραμμένους ἀπὸ τὸν Μωυσῆ. Ὁ Blaser ἐπέδιωσε νὰ συγκροτήσῃ μιά ομάδα ἀρχαιολόγων καὶ ἐρευνητῶν μὲ κύρος, προκειμένου νὰ λάβει τὴν ἄδεια ἀπὸ τὴν Ὑπηρεσία Ἀρχαιοτήτων τοῦ Ἰσραὴλ νὰ προχωρήσῃ σὲ ἀνασκαφές. Ἡ ομάδα τῶν ἐρευνητῶν μετέβη στὸ σπήλαιο καὶ πραγματοποίησε ἀνασκαφές. Ὅπως ἀποδείχθηκε, ὅμως, οἱ συγκεκριμένοι θράξοι ἀποτελοῦν φυσικὰ στοιχεῖα καὶ δὲν εἶναι δημιούργημα τοῦ ἀνθρώπου.³¹ Ὁ J. Strange κατέληξε στὸ συμπέρασμα ὅτι δὲν ὑφίσταται κανένας ιδιαίτερος λόγος γιὰ νὰ υποθέσουμε ὅτι στὸ συγκεκριμένο σπήλαιο φυλάσσεται ἡ Κιβωτὸς τῆς Διαθήκης.

Ἀναπαράσταση τῆς Κιβωτοῦ τῆς Διαθήκης καὶ τῶν χερουβεῖμ, σαφῶς ἐπιρρασαμένη ἀπὸ τὴν αἰγυπτιακὴ τέχνη (F. Vigourex, Dictionnaire de la Bible).

Ὁρισμένοι ἐρευνητὲς προσπάθησαν νὰ ἀπαντήσουν στὸ ἐρώτημα, ποῦ ἀφορᾶ τὴν τύχη τῆς Κιβωτοῦ, μελετώντας παραδόσεις ἄλλων λαῶν, οἱ ὁποῖες ἀναφέρονται σὲ ἀντικείμενα ποῦ μοιάζουν μὲ τὴν Κιβωτὸ. Ἐνα ἐξαιρετικὸ παράδειγμα τῶν παραδόσεων αὐτῶν ἀποτελεῖ ἡ αἰθιοπικὴ. Σύμφωνα μὲ τὴν παράδοση αὐτὴ, ἡ Κιβωτὸς τῆς Διαθήκης δὲν χάθηκε ἀλλὰ μεταφέρθηκε στὴν Αἰθιοπία κατὰ τοὺς χρόνους τῆς βασιλείας τοῦ Σολομώντα. Ἡ αἰθιοπικὴ παράδοση, ἡ ὁποία ἀναφέρεται στὴ μεταφορὰ τῆς Κιβωτοῦ ἀπὸ τὸ ἀρχαῖο Ἰσραὴλ στὴν Αἰθιοπία, ἀπαντᾷ στὸ κείμενο τῆς Kebra Nagast.³² Σύμφωνα μὲ αὐτὴ τὴν παράδοση, ἡ Κιβωτὸς τῆς Διαθήκης ἀποκαλεῖται tabot³³ καὶ μεταφέρθηκε ἀπὸ τὴν Ἱερουσαλήμ στὴν Αἰθιοπία ἀπὸ τὸν Menelik, τὸν γιὸ τῆς βασίλισσας τῆς Αἰθιοπίας Sheba καὶ τοῦ Σολομώντα.

Τὸ tabot ἀποτελεῖ τὸ ἱερότερο ἀντικείμενο τῆς αἰθιοπικῆς ἐκκλησίας. Ἡ λειτουργία καὶ ἡ χρῆση του

κατά τη διάρκεια της λατρείας μοιάζουν με αυτές της *Κιβωτού της Διαθήκης*. Η μόνη διαφοροποίηση παρατηρείται στο γεγονός ότι η *Κιβωτός* κρατείτο στους ώμους κατά τη διάρκεια των τελετών του αρχαίου Ισραήλ,³⁴ ενώ στην Αιθιοπία στηριζόταν στις κεφαλές των ιερέων. Η λατρευτική αυτή πορεία συνοδευόταν, όπως και στην περίπτωση της *Κιβωτού*, από ύμνους και χορούς.³⁵ Πιστεύεται ότι η «αύθεντική» ισραηλιτική *κιβωτός* φυλάσσεται στην περιφημη *έκκλησία της Μαίρη Ζιόν* στο Αξούμ. Αντίγραφα αυτής υπάρχουν σε όλες τις *έκκλησίες* και τα μοναστήρια της Αιθιοπίας³⁶. Κανείς όμως δεν επιτρέπεται να δει ή να άγγιξει αυτά τα αντίγραφα, πόσο μάλλον την «αύθεντική *Κιβωτό της Διαθήκης*» στο Αξούμ.

Η παράδοση σχετικά με τη μεταφορά της *Κιβωτού της Διαθήκης* από την Ιερουσαλήμ στην Αιθιοπία ανατρέπει τις πρώτες ημέρες της αιθιοπικής *έκκλησίας*. Ο μύθος αναφέρει ότι κατά τη διάρκεια της επίσκεψης της βασίλισσας της Αιθιοπίας Sheba στην Ιερουσαλήμ, ο Σολομώντας χρησιμοποίησε όλη του τη σοφία για να την πείσει να κοιμηθεί μαζί του. Όταν η βασίλισσα επέστρεψε στο βασιλείο της, έφερε στον κόσμο έναν γιό, τον οποίο ονόμασε Menelik.

Όταν ο Menelik ενηλικιώθηκε έμαθε ποιος είναι ο πατέρας του και έντελως ξαφνικά αποφάσισε να τον επισκεφθεί στην Ιερουσαλήμ. Ο Σολομώντας χάριξε συναντώντας τον πρωτότοκο γιό του, ο οποίος είχε μιὰ μυστηριώδη ομοιότητα με τον ίδιο. Ωστόσο, κατέστη αδύνατο να τον πείσει να παραμείνει στο Ισραήλ και να αναλάβει μελλοντικά τη διακυβέρνηση του βασιλείου. Ο αρχιερέας Zadok τον ανακήρυξε βασιλιά της Αιθιοπίας και ο Σολομώντας διέταξε τους αξιωματούχους του να στείλουν τους δικούς τους πρωτότοκους γιούς να συνοδέψουν τον βασιλιά –πλέον– Menelik στην Αιθιοπία και να παραμείνουν μαζί του ως συνοδεία. Ωστόσο, ο γιός του αρχιερέα του Ναού του Σολομώντα Azariah αρνήθηκε να εγκαταλείψει τη χώρα αφήνοντας για πάντα πίσω την *Κιβωτό της Διαθήκης*. Έτσι, κατέστρωσε ένα σχέδιο: ο ίδιος και

οι λοιποί γιοί των αξιωματούχων του βασιλιά πλήρωσαν έναν ξυλουργό για να κατασκευάσει ένα αντικείμενο, το οποίο να μοιάζει και να έχει τις ίδιες διαστάσεις με την *Κιβωτό*. Το βράδυ, πριν αναχωρήσει το *καραβάνι* του Menelik για την Αιθιοπία, ο Azariah εισήλθε κρυφά στο Άγιο των Αγίων του Ναού του Σολομώντα και αντικατέστησε την *Κιβωτό της Διαθήκης* με το όμοιομα το οποίο είχε κατασκευάσει ο ξυλουργός. Ο Menelik αναχώρησε για το βασιλείο του αγνοώντας ότι μετέφερε μαζί του το σπουδαιότερο ιερό αντικείμενο του αρχαίου Ισραήλ. Το πληροφορήθηκε μόλις το *καραβάνι* πέρασε τα σύνορα της Αιγύπτου και πίστεψε ότι, αφού ο Θεός είναι παρών μέσω της *Κιβωτού*, είναι πλέον οι *έκλεκτοι* του Θεού, οι *συνεχιστές* της ιστορίας του ισραηλιτικού λαού.

Η άποψη περί μεταφοράς της *Κιβωτού της Διαθήκης* στην *έκκλησία της Μαίρη Ζιόν* στο Αξούμ απαντά και πέρα από τα σύνορα της Αιθιοπίας.³⁷ Θα πρέπει να αποκλειστεί ή πιθανότητα να μεταφέρθηκε ή «αύθεντική» *Κιβωτός της Διαθήκης* από το Ισραήλ στην Αιθιοπία. Σίγουρα υφίσταται ένα «ιερό» αντικείμενο της τοπικής αιθιοπικής *έκκλησίας* στο Αξούμ, το οποίο όμως δεν έχει καμία απόλυτως

Σύγχρονη αποτύπωση των ιερών λατρευτικών αντικειμένων του αρχαίου Ισραήλ, περιλαμβάνοντας και την *Κιβωτό της Διαθήκης* ανάμεσα σε δύο λέοντες (Biblical Archaeology Review, 1992).

σχέση με την ισραηλιτική *Κιβωτό*. Τα τελευταία 400 χρόνια ένας σημαντικός αριθμός ερευνητών μελέτησε την αιθιοπική παράδοση της *Κιβωτού* και υπογράμμισε τον θεμελιώδη ρόλο, τον οποίο αυτή διαδραματίζει στη ζωή της αιθιοπικής *έκκλησίας*.

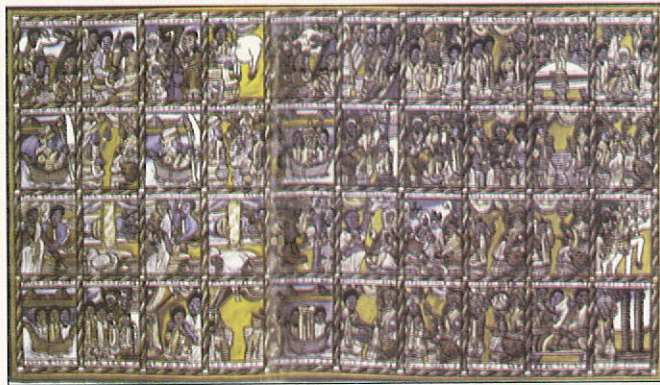
Ο Hancock³⁷ ισχυρίζεται ότι η *Κιβωτός της Διαθήκης* δεν βρίσκεται στο Ισραήλ αλλά σε ένα μικρό ιερό *έκκλησία* στην καρδιά της πόλης του Αξούμ. Σύμφωνα με την άποψή του, η *Κιβωτός* μεταφέρθηκε στην Αιθιοπία τον 5ο αι. π.Χ., κατά τη διάρκεια της βασιλείας του Μανασσή, 500 χρόνια μετά την επίσκεψη της βασίλισσας Sheba στην Ιερουσαλήμ. Πιστεύει ότι δεν μεταφέρθηκε άπειθείας από την Ιερουσαλήμ στο Αξούμ, αλλά από τον Ναό του Σολομώντα στο νησί Ελεφαντίνη της Αιγύπτου.

Ο Hancock πιστεύει ότι υφίσταται ένα κενό 200 ετών στη μεταφορά της *Κιβωτού* από την Ιερουσαλήμ

στην Αιθιοπία. Κατά το διάστημα αυτό θα πρέπει να παρέμεινε στη νήσο Έλεφαντίνη, γεγονός που επιβεβαιώνεται και από τη μαρτυρία ενός Ίουδαίου ιερέα, ο οποίος διευκρίνισε ότι πριν από τον έρχομό τους στην Αιθιοπία έζησε για αρκετό διάστημα στην Αίγυπτο.

Ο Ναός της Έλεφαντίνης ήταν απομίμηση του Ναού της Ιερουσαλήμ, όσον αφορά τόσο την αρχιτεκτονική του όσο και την τέλεση της λατρείας. Ο Ναός αυτός οικοδομήθηκε προφανώς για να στεγάσει την Κιβωτό της Διαθήκης. Η άποψη του Hancock επιβεβαιώνεται και από την τέλεση θυσιαίων, οι οποίες πραγματοποιούντο στο θυσιαστήριο του Ναού. Οι ιερείς του Ναού θεωρούσαν απαραίτητη προϋπόθεση την ύπαρξη της Κιβωτού για την τέλεση των θυσιαίων. Η θεωρία του Hancock βασίζεται στο

γεγονός ότι οι Ίουδαίοι της Έλεφαντίνης πίστευαν ότι ο Παχβέ κατοικούσε στον Ναό τους. Ένας «σημαντικός άριθμός παύρων» επιβεβαιώνει το γεγονός, καθώς και το χωρίο του Ήσαϊα 19,19 «τήν ημέρα εκείνη έσται θυσιαστήριον εν χώρα Αιγυπτίων και στήλη προς τὸ ὄριον αὐτῆς τῶ κυρία». Πράγματι η Έλε-

Παραδοσιακή αιθιοπική τέχνη (1950), η οποία αποτυπώνει τη διήγηση για τὸν βασιλιά Σολομώντα και τὴ βασίλισσα Sheba, καθώς και τὴ μεταφορὰ τῆς Κιβωτοῦ στὴν Αἴγυπτο (Biblical Archaeology Review, 1993).

φαντίνη βρίσκεται στα σύνορα, στα «ὄρια» της Αιγύπτου. Ο προφήτης Ήσαϊας πολύ πιθανόν να ὀμιλεῖ για τοὺς Ίουδαίους τῆς Έλεφαντίνης, οι ὁποῖοι ἔσθησαν στο ἱερό του Ναού μὴ ἰερὴ στήλη, ἀφιερωμένη στον Παχβέ. Ο Hancock ισχυρίζεται ὅτι ὁ Θεὸς κατοικοῦσε ἐκεῖ, ἐπὶ τῆς Κιβωτοῦ τῆς Διαθήκης.

Ο ισχυρισμὸς του Hancock εἶναι καθ' ὅλα ἀναληθής. Εἶναι βέβαιο ὅτι δὲν ἀνακάλυψε τὴν Κιβωτὸ τῆς Διαθήκης. Αὐτὸ τὸ ὅποιο ἔκανε εἶναι νὰ δημοσιοποιήσῃ τὸν ἐπὶ αἰῶνες ισχυρισμὸ τῶν Αἰθίοπων ὅτι κατέχουν τὸ ἱερότερο ἀντικείμενο τοῦ ἀρχαίου Ἰσραήλ. Ἡ ἔρευνα καὶ

ἡ ἀπάντησή σὲ ἓνα τόσο σημαντικὸ πρόβλημα, ὅπως εἶναι ἡ τύχη τῆς Κιβωτοῦ, ἀπαιτεῖ σοβαρότερη σπουδὴ, μελέτη, ἔρευνα τῆς ἱστορίας καὶ γνώση ἀρχαίων γλωσσῶν, κάτι ποὺ δὲν ἔκανε ὁ Hancock. Ἡ ἔρευνά του ἐπικεντρώθηκε σὲ δευτερεύουσες πηγές, παρὰ στὶς πρωτότυπες.

Ἄλλωστε, εἶναι γεγονός ὅτι γιὰ παρουσία τοῦ Παχβέ στον Ναὸ τῆς Έλεφαντίνης δὲν ὀμιλεῖ «σημαντικὸς ἀριθμὸς παύρων», ἀλλὰ μόνο ἓνας. Ἄν ὄντως ὁ Θεὸς κατοικοῦσε ἐκεῖ, συνεπάγεται ὅτι τὸ ἱερότερο ἀντικείμενο τοῦ ἀρχαίου Ἰσραήλ διέφυγε τὴν καταστροφὴ τοῦ 610 π.Χ. Ἀκόμα, ὅμως, καὶ ἂν ὁ Θεὸς κατοικοῦσε ἐκεῖ, δὲν σημαίνει ὅτι καὶ ἡ Κιβωτὸς τῆς Διαθήκης εἶχε μεταφερθεῖ ἐκεῖ.

Ἀρχετοὶ χριστιανοὶ κατέχουν ἓνα εἶδος στήλης. Εἶναι πράγματι ἡ αιθιοπικὴ Κιβωτὸς μὴ ἀρχαία στήλη, ὅπως

μόνο ὁ συγκεκριμένος ἐρευνητὴς ισχυρίζεται; Καὶ ἂν ἀκόμη αὐτὴ ἡ «κιβωτὸς» εἶναι ἓνα εἶδος ἀρχαίου σημιτικοῦ λατρευτικοῦ ἀντικειμένου, αὐτὸ τὸ ὅποιο περιφέρεται κατὰ τὴ διάρκεια τῶν τελετῶν εἶναι ἡ πραγματικὴ Κιβωτὸς τῆς Διαθήκης; Ἀσφαλῶς καὶ ὄχι!

Οἱ ἔλλιπες καὶ πολὺς φορὲς συγκεκριμένες πληροφορίες, οἱ ὁποῖες παρέχονται γιὰ τὴν τύχη

τῆς Κιβωτοῦ τῆς Διαθήκης καθιστοῦν ιδιαίτερα ἐπισημὰ κάθε προσπάθεια ἐντοπισμοῦ τῆς. Οἱ κατὰ καιροὺς ισχυρισμοὶ γιὰ τὴν ἀνακάλυψή τῆς μόνο ἀφελεῖς μποροῦν νὰ θεωρηθοῦν. Ἡ ἐξαφάνισή τῆς Κιβωτοῦ παραμένει ἄλυτο μυστήριο. Ἴσως ἀποτελεῖ μέρος τοῦ προαιώνιου σχεδίου τοῦ Θεοῦ γιὰ τὸν ἄνθρωπο, ἵσως δὲν ἔχει ὀλοκληρώσει ἀκόμα τὴν ἱστορικὴ τῆς πορεία καὶ κάποια στιγμή στο μέλλον ἡ ἀρχαιολογικὴ σκαπάνη τὴ φέρει στο φῶς, ἐπιβεβαιώνοντας ἔτσι τὴν καθολικὴ παρουσία τοῦ Θεοῦ, ἀνὰ τοὺς αἰῶνες, στο πλάϊ τοῦ ἀνθρώπου.

30. Biblical Archaeology Review 1983, 60-61.

31. Πρόκειται γιὰ ὑψηλοῦ ἐπιπέδου φιλολογικὸ κείμενο, τοῦ ὁποῦ ἡ προέλευση (αιθιοπικὴ, ἰουδαϊκὴ, κοπτικὴ, ἀραβικὴ;) καὶ ἡ χρονολογία συγγραφῆς (6ος-9ος μ.Χ., ἀναθεωρημένο τὸν 14ο αἰ.) ἀποτελοῦν ἀντικείμενο συζήτησης γιὰ τοὺς διάφορους ἐρευνητές.

32. Ἡ λέξη *tabot* προέρχεται ἀπὸ τὸ ἰουδαϊκὸ-ἀραμαϊκὸ *tebuta* καὶ σχετίζεται μὲ τὸ ἑβραϊκὸ *tebat* τὸ ὅποιο σημαίνει κιβωτὸς ἢ κιβώτιο.

33. Β' Βασιλειῶν 6,3.

34. Β' Βασιλειῶν 6,5, 14-16.

35. Ephraim, I: Is the Ark of the Covenant in Ethiopia, Biblical Archaeology Review 19 (1993), 61.

36. Hoberman, B.: The Ethiopian Legend of the Ark, Biblical Archaeologist, 1983, 114.

37. Ephraim, I: Is the Ark of the Covenant in Ethiopia, Biblical Archaeology Review 19 (1993), 61.

Ο ΛΟΓΟΣ ΤΟΥ ΘΕΟΥ

Τοῦ Ἀρχιμανδρίτου Χρυσοστόμου Τριανταφύλλου

ΚΥΡΙΑΚΗ Θ΄ ΛΟΥΚΑ (18 Νοεμβρίου 2001)
(Λουκ. ιβ΄, 16-21)

Ἀξιοθρήνητος ὁ πλούσιος τοῦ εὐαγγελικοῦ ἀναγνώσματος. Περιγράφεται ἐντελῶς μόνος. Πνιγμένος φαίνεται μέσα στίς ἀγχώδεις σκέψεις καὶ στοὺς προβληματισμούς του, γιὰ τὴν ἀποθήκευση καὶ τὴν ἀπόλαυση τῶν ὑλικῶν του ἀγαθῶν, ποὺ ἀποτελοῦν τὴ μόνη του συντροφιά. Συνομιλεῖ μὲ τὸν ἑαυτό του. Διαλογίζεται καὶ στὴν οὐσία παραλογίζεται.

Ἀντὶ τοῦ εὐχαριστιακοῦ διαλόγου μὲ τὸ φιλόανθρωπο καὶ δωρεοδότη Θεό, προτιμᾷ τὴ θανατηφόρα αὐτοτέλεια. Ἀντὶ τῆς ἀγαπητικῆς κοινωνίας μὲ τὸ συνάνθρωπο, ἐπιλέγει τὴν ἀκόρεστη ἐγκεντρικὴ βουλμία, τὴν ἐνστικτώδη τάση νὰ κατέχη, νὰ καταναλώνη, νὰ εὐφραίνεται αἰσθησιακά. Ἀποδεικνύεται κατώτερος καὶ ἀπὸ τὴ γῆ, ἢ ὅποια, ὅπως λέγει ὁ Μ. Βασίλειος, *δὲν δεσμεύει τὰ ἀγαθὰ γιὰ τὸν ἑαυτό της, ἀλλὰ τὰ προσφέρει γιὰ νὰ ζήσουν οἱ ἄνθρωποι.*

Τὸ τέλος τῆς ζωῆς του εἶναι ὀδυνηρό. Μόλις ποὺ βρῆκε «διέξοδο» ἀπὸ τὸ ἀδιέξοδό του, τὸν ἐπισκέπτεται ὁ θάνατος. Ἡ αἰώνια κόλαση ἀναμένεται νὰ εἶναι ὁ μισθὸς τῆς ἀφροσύνης του. Ἔτσι κλείνει μιὰ ζωὴ ποὺ δὲν ἦταν ὄντως ζωὴ, ἀλλὰ κόλαση, γιατί, ὅπως σωστὰ εἰπώθηκε, *κόλαση εἶναι τὸ μαρτύριο τοῦ νὰ μὴν ἀγαπάει κανεὶς!*

Ὁ Χριστὸς εἶπε αὐτὴ τὴν παραβολὴ γιὰ κείνους ποὺ φαντάζονται ὅτι ἡ ζωὴ τους ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴν περίσσεια τῶν ἀγαθῶν τους. Τούτη ἡ ἱστορία ταιριάζει νομίζω στὴν ἐποχὴ μας, τὴν τεχνοκρατικὴ, ἢ ὅποια ἀπολυτοποιεῖ τὸ ὑλικὸ μέρος τῆς ἀνθρώπινης ὑπόστασης καὶ κάμει νὰ περισσεύουν οἱ ἐνδεεῖς φρενῶν...

Τὸ σύστημα διακινεῖ κεφάλαια, ὅμως δὲν παρᾶγει σάφρονες κεφαλές.

Ἡ Ἐκκλησία καλεῖ ἀκατάπαντα ὅλους μας νὰ προσφέρουμε στὸ Θεὸ καὶ τοὺς συνανθρώπους μας ὅ,τι ἔχουμε καὶ ὅ,τι εἴμαστε καὶ νὰ ζητοῦμε τὴν τελείωση στὴν ἀγάπη τῶν ἄλλων.

ΚΥΡΙΑΚΗ ΙΓ΄ ΛΟΥΚΑ (25 Νοεμβρίου 2001)
(Λουκ. ιη΄, 18-27)

Πειράζει τὸν Κύριο ὁ πλούσιος τῆς περικοπῆς. Τὸν προσφωνεῖ «ἀγαθό», ἐνῶ δὲν τὸν παραδέχεται ὡς Θεό.

- Παρουσιάζεται νὰ λαχταρᾷ τὴν αἰώνια ζωὴ, στὴν πραγματικότητα ὅμως εἶναι ἀθεράπευτα προσκολλημένος στὴν παρούσα.

- Ἰσχυρίζεται ὅτι πάντα τὰ ὑπὸ τοῦ Θεοῦ ἐντελλόμενα ἐφύλαξε ἐκ νεότητός του, καὶ ἡ αὐτοπεποίθησή του ἀποκαλύπτει τὴν αὐτάρεσκη διάθεσή του γιὰ ἐπιβράβευση καὶ προβολή.

Τὸ ἐρώτημα «τί ἐτι ὑστερῶ;» ἀποδεικνύει τὴν ἔλλειψη αὐτογνωσίας καὶ ὀρθώνεται σοβαρότατο ἐμπόδιο στὴν ὁδὸ τὴν ἀπάγουσα πρὸς τὴν ζωὴν.

- Ἡ δυσκολία του καὶ ἡ ἄρνησή του, τέλος, νὰ πωλήσῃ τὰ ὑπάρχοντά του καὶ νὰ προσφέρει τὸ θῖός του στοὺς πτωχοὺς, ὅπως τοῦ ὑπέδειξε ὁ ἐρωτηθεὶς Ἰησοῦς, τὸν καθιστᾷ εἰδωλολάτρη, ἀνίκανο νὰ ἀγαπήσῃ εἰλικρινᾶ καὶ οὐσιαστικᾶ.

Ὁ πειράζων ἀπῆλθε τελικῶς λυπούμενος!

Ἴδου τὸ κόστος τῆς ὕδρευς πρὸς τὸ Θεό!

Ὅμως ὑπάρχουν δυστυχῶς καὶ ἄλλοι πολλοὶ ποὺ ἀκολουθοῦν τὸ παράδειγμά του.

Ὁ Ἰουδαϊκὸς λαὸς πειράζει πολλὰς φορὰς τὸ Χριστὸ (π.χ. Ματθ. ιστ΄-1, ιθ΄-3, κβ΄-18).

Ἀντίθετα, ὁ Θεὸς δὲν πειράζει κανέναν (Ἰακ. α΄, 13). Ὁ καθεὶς πειράζεται ὑπὸ τῆς ἰδίας ἐπιθυμίας ἐξελκόμενος καὶ δελεαζόμενος (Ἰακ. α΄, 14).

Οἱ πειρασμοὶ προέρχονται μέσῳ τοῦ κόσμου καὶ τοῦ χρήματος (Α΄ Τιμ. στ΄, 9).

Ὁ Κύριός μας, ὡστόσο, ἔρχεται αὐτεπάγγελτα γεμᾶτος συμπάθεια «τοῖς πειραζομένοις βοηθῆσαι» (Ἐβρ. β΄, 18). Αὐτὸ δὲν πρέπει ποτὲ νὰ τὸ λησμονοῦμε, γιατί θὰ εἶναι γιὰ μᾶς ἀλυσιτελές. Κι ἂς θυμόμαστε ἀκόμη ὅτι πειράζουμε τὸν Κύριο, ὡσᾶν τὸν πλησιάζουμε χωρὶς ἀγνὲς προθέσεις καὶ καλὰς διαθέσεις, δίχως ταπείνωση καὶ πίστη, ἀπαιτητικά, μὲ καρδιά παγωμένη καὶ ἀμετανόητη, μὲ χέρια ἴσως καθαρὰ, ἀλλὰ ἄδεια ἀπὸ ἔργα φιλανθρωπίας...

Ἡ ἐντολὴ πάντως εἶναι σαφής. «Οὐκ ἐκπειράσεις Κύριον τὸν Θεόν σου!» (Ματθ. δ΄, 7).

Δώρα σὲ Μπούς, Σημίτη καί ... Μπὶν Λάντεν!

Μὲ τόν... αὐτονόητο τίτλο «αὐτονόητη ἢ προσφορὰ γὰρ τὴν Ἐκκλησία» – δυστυχῶς στὶς ἡμέρες μας τὸ αὐτονόητο δὲν εἶναι... αὐτονόητο γιὰ τὸ εὐρὺ κοινὸ – δημοσιεύτηκε πρὸ ἡμερῶν στὴν ἐγκριτὴ ἐφημερίδα Ἐξπρές συνέντευξη τοῦ Γραμματέως τῆς Συνοδικῆς Ἐπιτροπῆς Τύπου ἀρχιμ. Ἀγαθαγγέλου Χαραμαντίδη ποὺ παρέχώρησε στὸν ἐκλεκτὸ συντάκτη Μάρκο Πετρόπουλο. Τὸ ἐρωτηματολόγιο πυργώθηκε πάνω στὸ κεντρικὸ ἐρώτημα «πὼς ἀντιλαμβάνεται ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος τὴν ἔννοια τῶν δημοσίων σχέσεων;». Ἰδιαίτερος τονίστηκε ὅτι ἡ προσφορὰ γὰρ τὴν Ἐκκλησία εἶναι αὐτονόητη, διότι πιγάζει ἀπὸ τὴν ἀγάπη πρὸς τὸν πλησίον ποὺ δίδαξε ὁ Κύριος. Ἐκφράζεται μὲ τὴ φιλανθρωπία καὶ τὶς πράξεις ἀγάπης, ποὺ ὅλες ἔχουν τὸ στοιχεῖο τῆς προσφορᾶς. Ἡ προσφορὰ δῶρων, λ.χ., ἐξ ὀρισμοῦ προϋποθέτει τὴν ἀγάπη ὡς τρόπο ζωῆς, δηλαδὴ ὄχι ὡς ἠθικὸ ἢ ἰδεολογικὸ, ἀλλ' ὡς ὑπαρκτικὸ γεγονός.

Ὡς πρὸς τὸ κεντρικὸ ἐρώτημα, ἐπιχειροῦμε νὰ σταχυολογήσουμε –λόγω περιορισμένου χώρου– τὴν ἀπάντησή. Δημόσιες σχέσεις μὲ τὸ περιεχόμενο ποὺ ἔχει προσδώσει στὸν ὄρο ἡ σύγχρονη κοινωνία καὶ θεωρία εἶναι ξένες πρὸς τὴ φύση, οὐσία καὶ λειτουργία τῆς Ὁρθόδοξης Ἐκκλησίας. Αὐτὸ ποὺ μετράει στὸ βίο τῆς Ἐκκλησίας εἶναι ἡ ἐμπειρικὴ ἀμεσότητα, ὄχι κάποιες ἀφηρημένες «πεποιθήσεις» ἢ μεταφυσικὰ ἰδεολογήματα, οὔτε ἡ νοητικὴ ἀποδοχὴ κάποιων «δογμάτων» καὶ κανονιστικῶν ἐπιταγῶν, γιὰ τὴν ὁποία εἶναι ἐκ τῶν πραγμάτων ἀναγκαῖες «δημόσιες σχέσεις» μὲ τὴ σύγχρονη ἔννοια τοῦ ὄρου.

Ἐρώτηση: Ἰδιαίτερα τὰ τελευταῖα χρόνια ἡ Ἐκκλησία, χωρὶς νὰ ἔχει ἐγκαταλείψει τὸν παραδοσιακὸ τρόπο ἐπικοινωνίας μὲ τοὺς πιστοὺς, δείχνει νὰ προσαρμόζεται στὶς σύγχρονες τάσεις ἐπικοινωνίας. Οἱ ραδιοφωνικοὶ σταθμοὶ τῆς Ἐκκλησίας καὶ τὸ διαδίκτυο φανερώσουν ἓνα καινούργιο πρόσωπο τῆς Ἐκκλησίας;

Ἀπάντηση (μέρος τῆς): – Ἡ υἰοθέτηση ἀπὸ τὴν Ἐκκλησία καὶ τῶν συγχρόνων τάσεων ἐπικοινωνίας ἀποτελεῖ μὴν ἰδιαίτερη πτυχή τοῦ γενικότερου ζητήματος τῶν σχέσεων Ἐκκλησίας καὶ κόσμου, ἀφοῦ ἡ πνευματικὴ ἀποστολὴ τῆς Ἐκκλησίας ἀναφέρεται στὴν πρόσληψη, ἀνακαίνιση καὶ ἀναφορὰ τοῦ κόσμου στὸν θεῖο ἰδρυτὴ τῆς Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ἔτσι, ἡ πρόσληψη τοῦ κόσμου στὸ σῶμα τῆς Ἐκκλησίας κατανοεῖται πάντοτε μέσα στὸ πλαίσιο τῆς προσλήψεως ὁλοκλήρου τοῦ ἀνθρώπινου γένους καὶ τῆς ὅλης θείας δημιουργίας στὴν ἀνθρωπότητα τοῦ Χριστοῦ «ἵνα ἢ τὰ πάντα καὶ ἐν πᾶσι Χριστός».

Πράγματι, ἡ Ἐκκλησία, ὡς ἱστορικὴ προέκταση τοῦ σώματος Χριστοῦ μέσα στὸν χρόνον καὶ τὸν χώρο,

προσλαμβάνει συνεχῶς τὸν ἄνθρωπο καὶ τὸν κόσμον, ὄχι δεδαίως ὡς ἀπλὰ θεωρητικὰ ἢ ἰδεολογικὰ σχήματα, ἀλλὰ ὡς σαρκωμένες ἱστορικὲς πραγματικότητες, ὅπως δηλαδὴ ὁ ἄνθρωπος ὑπάρχει καὶ ἐξελίσσεται μέσα στὴν ποικιλία τῶν πνευματικῶν τοῦ ἀναζητήσεων ἢ καὶ τῶν πολιτιστικῶν τοῦ παραδόσεων καὶ ἐπιστημονικῶν τοῦ ἐπιτευγμάτων. Γι' αὐτὸ ἡ Ἐκκλησία ἀξιοποιεῖ καὶ τὸ ραδιόφωνο καὶ τὸ διαδίκτυο.

Ἀντιπαρερχόμεθα –λόγω στενότητος χώρου– τὸν κύριο ὄγκο τῆς συνεντεύξεως καὶ ὁλοκληρώνουμε τὴν προσέγγισή μὲ τὴν παράδοσή τοῦ «δημοσιογραφικοῦ» ἐρωτήματος καὶ τῆς «δημοσιογραφικῆς» ἀπαντήσεως: Τὶ δῶρο θὰ ἔκανε ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος στὸν πρωθυπουργὸ τῆς χώρας, στὸν ὑπουργὸ Οἰκονομικῶν, στὸν πρόεδρο τῆς Ἀμερικῆς καὶ στὸν Ὁσάμα Μπὶν Λάντεν;

Ἀπάντησι: – Τὴν ἀγάπην μας, ἀλλὰ καὶ τὸ πένθος μας!...

Τὸ γλωσσάρι τοῦ Ἰσλάμ.

Μὲ αὐτὸν τὸν τίτλο διαβάσαμε ὀλοσέλιδο κατατοπιστικὸτατο δημοσίευμα, στὴν ἐγκριτὴ ἐφημερίδα Ἐλεύθερος Τύπος, ποὺ ὑπογράφει ὁ ἐκλεκτὸς δημοσιογράφος Γιώργος Παπαθανασόπουλος. Μὲ τὸν εὐγλωττο ἐπίτιτλο «Τὶ σημαίνουν οἱ λέξεις ποὺ ξαφνικὰ μπῆκαν στὴ ζωὴ μας», ὁ συντάκτης παραθέτει τὴν ἐρμηνευσι-σημασιὰ λέξεων ποὺ κατὰ κόρον χρησιμοποιοῦνται γραπτῶς καὶ προφορικῶς ἐπὶ καθημερινῆς βάσεως, δίχως τὸ εὐρὺ κοινὸ νὰ γνωρίζει τὴ σημασίαν τους. Ἐρμηνεύονται λέξεις ὅπως: Ἰσλάμ, Οὔμα, Σουνίτες, Σιῖτες, Σουφιζμός, Χαντίθ, Σούνια, Μουφτίς, Καδῆς, Ἰμάμης, μουεζίνης, Οὐλεμά, μουλά, ἀγιατολάχ, σεῖχης, μαραμποῦ, Σαρία, Τζιχάντ, μουτζαχεντίν, Ταλιμπάν, τσαντόρ, μλόργκα κ.ά...

Ὁλοκληρώνουμε τὴν ἐπαινετικὴ ἀναφορὰ μας χρησιμοποιώντας ὡς κατακλείδα, τὸ motto τοῦ καλοῦ συναδέλφου: «Οἱ μουλάδες, οἱ μουτζαχεντίν καὶ οἱ ἀγιατολάχ μπῆκαν γιὰ τὰ καλὰ (ἢ γιὰ τὰ... κακά;) στὴ ζωὴ μας, ἀλλὰ μᾶλλον λίγοι γνωρίζουν τί σημαίνουν αὐτοὶ οἱ ὄροι. Τὸ Ἰσλάμ εἶναι πληθυσμακὰ ἡ δευτέρα θρησκεία στὸν κόσμον καὶ λόγω τοῦ ὅτι ἐμπλέκεται καὶ στὴ διοίκηση τῶν ἰσλαμικῶν κρατῶν, εἶναι σημαντικό νὰ γνωρίζουμε ποιὸς ὁ ρόλος τοῦ κάθε θρησκευτικοῦ ἡγέτη».

– Εὐγε στὸν συντάκτη καὶ στὴν ἐφημερίδα γιὰ τὸ ἐμπεριστατωμένο κείμενο.

Ἡ Μάνα μας!

Ἀπὸ τοὺς πρώτους χρόνους μέχρι σήμερα, ἡ στοργικὴ μητέρα μας, ἡ Ἐκκλησία, θεωρεῖ τὴ διακονία καὶ

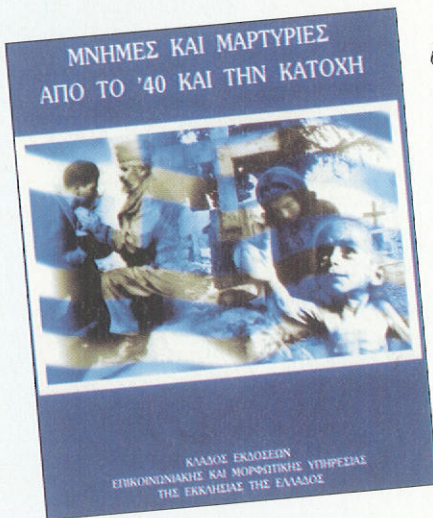
φιλανθρωπία ως προσφορά θυσίας για τὸν ὅλο ἄνθρωπο, γιὰ ὅλες τὶς πνευματικὲς καὶ υἱικὲς του ἀνάγκες καὶ τὸν διακονεῖ μὲ θυσία καὶ αὐταπάρνηση. Τὸ φιλανθρωπικὸ ἔργο, τὸ ὁποῖο ἐπιτελεῖται ἀπὸ τὴν Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος, εἶναι τεράστιο καὶ ἀγκαλιάζει ὅλες τὶς ἡλικίες καὶ τὶς ἀνάγκες τους.

Ἡ Ἐκκλησία μας λειτουργεῖ:

- 100 καὶ πλέον γηροκομεῖα, πὸν φιλοξενοῦν 2.000 ἀσθενεῖς καὶ ἐγκαταλελειμμένους γέροντες.
- 13 ἰδρύματα χρονίων πασχόντων μὲ 400 ἀσθενεῖς.
- 10 ἰδρύματα γιὰ ἄτομα μὲ εἰδικὲς ἀνάγκες καὶ κατασκηνώσεις.
- 200 καὶ πλέον τράπεζες ἀγάπης-συσσίτια, στὰ ὁποῖα καθημερινὰ βρίσκουν φαγητὸ 10.000 συνάνθρωποὶ μας.
- 3 νοσοκομεῖα, ἰατρεῖα.
- 50 καὶ πλέον κατασκηνώσεις, στὶς ὁποῖες φιλοξενοῦνται κάθε καλοκαίρι πάνω ἀπὸ 15.000 παιδιά.

• 13 ὀρφανοτροφεῖα, στὰ ὁποῖα βρίσκουν θαλπωρὴ καὶ καταφύγιο ἐγκαταλελειμμένα καὶ ὀρφανὰ παιδιά καθὼς καὶ δεκάδες ἄλλα ἰδρύματα.

Παράλληλα, ἓνα τεράστιο δίκτυο φιλανθρωπίας, πὸν ἀπλώνεται στὴν Ἑλλάδα ἀπὸ τὴν Ἱερά Σύνοδο, τὴν Ἱερά Ἀρχιεπισκοπὴ Ἀθηνῶν, τὶς Ἱερὲς Μητροπόλεις, τοὺς ναοὺς, τὶς μονές, ἄλλα ἰδρύματα καὶ πρωτοβουλίες, ἀγκαλιάζει τοὺς πολύτεκνους, τοὺς φτωχοὺς, τοὺς πάσχοντες καὶ ἀσθενεῖς, τοὺς ἀποφυλακισμένους, τὰ ἐξαρτημένα ἄτομα, τοὺς παλιννοστοῦντες, τὰ παιδιά καὶ φροντίζει γιὰ τὴν ἐνίσχυση τῶν πτωχῶν καὶ τὴν κάλυψη τῶν βιοτικῶν ἀναγκῶν τους, τὴν ἀγορὰ φαρμάκων, τὴν ἀποστολὴ ἀσθενῶν στὸ ἐξωτερικὸ, τὴ νοσηλεία τους, τὴν ἐξεύρεση ἐργασίας σὲ ἀνέργους, τὴν ἐξεύρεση στέγης, τὴ συμπαράσταση σὲ διάφορα θέματα καὶ προβλήματα, τὴ λειτουργία φροντιστηρίων γιὰ μαθητὲς καὶ παλιννοστοῦντες καὶ τόσα ἄλλα τακτικὰ καὶ ἔκτακτα.

[...] «Αὐτὸ τὸ βιβλίο ἔπρεπε νὰ εἶχε ἐκδοθεῖ ἀπὸ καιρὸ. Αὐτὸ τὸ βιβλίο εἶναι ἓνα ἀδιάφευστο ντοκουμέντο, ἓνα σύνολο ἱστορικῶν μαρτυριῶν πὸν διαλύει ἐπιτέλους τὴν ἀχλί, ἡ ὁποία –ἀπὸ ἀγνοία περισσότερο, ἐνίοτε καὶ ἀπὸ σκοπιμότητες– ἔχει δημιουργηθεῖ γύρω ἀπὸ τὴ συμμετοχὴ τοῦ Κλήρου στὴν Ἐθνικὴ Ἀντίσταση, γύρω ἀπὸ τὴ στάση τοῦ Κλήρου στὸ '40 καὶ στὴν Κατοχὴ.

Ἀπὸ αὐτὸ τὸ βιβλίο-ντοκουμέντο προκύπτει πλέον, μ' ἓναν τρόπο πὸν δὲν μπορεῖ νὰ ἀμφισβητηθεῖ ἀπὸ κανέναν, ὅτι ὁ ἀπλὸς παπᾶς στὴν πατρίδα μας μαζὶ μὲ ἐμπνευσμένους ἱεράρχες καὶ πολέμους καὶ βασανίστηκε καὶ συμμετέσχε στὴν Ἐθνικὴ Ἀντίσταση καὶ στήριξε ἡρωϊκὰ καὶ μὲ αὐταπάρνηση τὸν λαὸ στὰ δεινὰ πὸν περνοῦσε καὶ θυσίασε τὴ ζωὴ του στὸν ἀγῶνα τῆς ἐλευθερίας καὶ τῆς Ἀντίστασης. Τὸ «Προσκλητήριο Νεκρῶν» στὸ τελευταῖο κεφάλαιο τοῦ βιβλίου μὲ τὰ ὀνόματα καὶ τὰ στοιχεῖα τῶν ἱερέων πὸν θανατώθηκαν γιὰ τὴν πατρίδα θὰ ἀποτελεῖ ἐφεξῆς τὴν τεκμηριωμένη ἀπάντηση τῆς Ἐκκλησίας, γιὰ τὴ στάση τοῦ Κλήρου στὸ '40 καὶ στὴν Κατοχὴ. Μὲ ἐκκλησιαστικοὺς ὅρους οἱ θανατωθέντες, οἱ φυλακισθέντες, οἱ βασανισθέντες, οἱ ἐκδιωχθέντες Κληρικοὶ συνιστοῦν τὸ «μαρτυρικὸ συναξάρι», τὸ συναξάρι τῶν κληρικῶν πὸν ἐμαρτύρησαν γιὰ «τῆς πατρίδας τὴν ἐλευθερίαν» πὸν γιὰ τὸν Ἕλληνα δὲν διαχωρίζεται ἤδη ἀπὸ τὰ χρόνια τῆς Ἐπανάστασης ἀπὸ τὸν ἀγῶνα γιὰ «τοῦ Χριστοῦ τὴν πίστιν τὴν ἀγίαν». Ὁ ἀγῶνας γιὰ τὴν ἐλευθερία καὶ ἡ Ὁρθόδοξη Χριστιανικὴ Πίστις πᾶνε μαζὶ, ὅπως πρῶτοι ἐδίδαξαν οἱ Μεγάλοι Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας, ὁ Μέγας Βασίλειος, ὁ Γρηγόριος ὁ Θεολόγος καὶ ὁ Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος» [...]

Ἀπόσπασμα ἀπὸ τὴν ὁμιλία τοῦ Πρωτάνεως τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν καθ. κ. Γ. Μπαμπινιώτη κατὰ τὴν παρουσίαση τοῦ ἀφιερωματοῦ τόμου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος «Μνήμες καὶ Μαρτυρίες ἀπὸ τὸ '40 καὶ τὴν Κατοχὴ» στὸ Μέγαρο Μουσικῆς (26 Νοεμβρίου 2000).

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΑ

στιγμιότυπα

Ἀπὸ τὸν ἀγίασμό γιὰ τὴν ἐναρξὴ τῶν ἐργασιῶν τοῦ χειμερινοῦ τμήματος τοῦ Ἑλληνικοῦ Κοινοβουλίου (1.10.2001)

Δεξίωση πρὸς τιμὴν τῶν Δικαστικῶν λειτουργῶν στὴν Ἱερὰ Ἀρχιεπισκοπὴ Ἀθηνῶν (3.10.2001)

Δοξολογία ἐπὶ τῇ ἑορτῇ τοῦ Ἁγ. Διονυσίου τοῦ Ἀρεοπαγίτου (3.10.2001)

Ἡμερίδα γιὰ «τὰ Ἱερὰ Ἄμφια καὶ ἡ Ἐξωτερικὴ Περιβολὴ τοῦ Ὁρθοδόξου Κλήρου» στὸ Συνοδικὸ Μέγαρο (4.10.2001)

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΑ

στιγμιότυπα

Άπο τὴν παρουσίαση τοῦ ἀ-
φιερωματικοῦ τόμου «Παῦλος,
Πρῶτος μετὰ τὸν Ἐνα» γιὰ
τὸν ἰδρυτὴ τῆς Ἐκκλησίας τῆς
Ἑλλάδος (9.10.2001)

Συνεδρίαση τῆς Ἱεραρχίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος (9.10.2001)

Άπο τὴν χειροτονία τοῦ Θεο-
φιλεστάτου Ἐπισκόπου Σαλώ-
νων καὶ Ἀρχιεραγματέως τῆς
Ἱερᾶς Συνόδου κ. Θεολόγου
(14.10.2001)

ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
ΚΑΛΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΝ Ε.Μ.Υ.Ε.Ε.
1, ΓΕΝΝΑΔΙΟΥ 14 - 115 21 ΑΘΗΝΑ - GREECE
ΤΗΛ.: 7218308, FAX.: 7218336
ISSN 1105-7203

